

Nr 35.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1928 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 17 februari 1928 dagtecknad proposition, nr 101, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, med åberopande av ett propositionen bilagt, i statsrådet fört protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan införda förslag till lag om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus.

I sammanhang med berörda proposition har utskottet till behandling förehaft följande i anledning av densamma inom riksdagen väckta motioner, nämligen

inom första kammaren:

nr 263 av herr *Holmgren* och
nr 264 av herr *Henrik Andersson*, samt

inom andra kammaren:

nr 439 av herr *Lindberg*,
nr 440 av herr *Carlsson* i Ystad,
nr 441 av herr *Fast* m. fl.,
nr 446 av fröken *Wellin*,
nr 448 av herr *Brännberg* m. fl.,
nr 449 av herr *Hage* och
nr 458 av herr *Hedvall*.

I den inom andra kammaren väckta motionen nr 440 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta avslå det föreliggande förslaget och i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om nytt förslag, som endast bestämmer medicinalstyrelsens befogenhet vid sjukhusen i egenskap av högsta myndighet över sjukvården och stadgande om tillsättandet av läkare.»

För i övriga motioner framställda yrkanden, vilka samtliga avse ändringar i olika detaljer i det i propositionen framlagda lagförslaget, kommer redogörelse att lämnas vid behandlingen av de särskilda paragraferna i förslaget. I fråga om motionärernas motivering till sina yrkanden tillåter sig utskottet att hänvisa till motionerna.

Förslaget till sjukhuslag. De huvudsakliga ändringar i nu rådande förhållanden, som det framlagda förslaget avser att åstadkomma, äro i korthet följande.

Propositionens innebörd.

I fråga om landstingens och de kommunala representationernas förhållande till styrelserna för de sjukhus, för vilka landstingen eller kommunerna i sista hand bära det ekonomiska ansvaret — förslaget behandlar endast sådana sjukhus — saknas för närvarande praktiskt sett bestämmelser. Enligt förslaget skall det åligga landstings förvaltningsutskott, resp. vederbörande avdelning därav, i egenskap av en landstingets sjukhusberedning att med uppmärksamhet följa sjukhusväsendets behov och utveckling inom landstingsområdet, att till styrelse för sjukhus, som drives av landstinget, göra de framställningar och erinringar rörande sjukhusets ekonomiska förvaltning, som av omständigheterna må påkallas, och därutinnan meddela styrelsen erforderliga råd och anvisningar samt att i övrigt fullgöra vad som enligt lag eller annan allmän författning åligger sjukhusberedning. I kommun, som driver sjukhus, skall uppdraget att vara sjukhusberedning överlämnas åt lämplig kommunal nämnd eller annat kommunalt organ. Landstinget eller kommunen skall därjämte äga att genom sjukhusberedningen eller i den ordning eljest finnes lämpligt anordna gemensam upphandling för två eller flera sjukhus, för vilkas drift landstinget helt ansvarar.

Förslaget skiljer emellan sjukhus, som äro inrättade uteslutande för vård av tuberkulossjuka (tuberkulossjukvårdsanstalter) och andra sjukhus. De senare indelas i lasarett, som äro avsedda för vårdbehövande oberoende av fallets svårare eller lindrigare art, och andra sjukhus, vilka benämnas sjukstugor. Tuberkulossjukvårdsanstalterna indelas på enahanda sätt i sanatorier, som äro avsedda för tuberkulossjuka oberoende av vårdens art, och tuberkulossjukstugor. Sjukstuga får vara försedd med högst 30 vårdplatser men får med medicinalstyrelsens medgivande förses med ytterligare intill 20 vårdplatser.

För flera av de sjukhus, å vilka den föreslagna lagen skall vara tillämplig, må gemensam direktions utses. Förslaget upptager icke nuvarande bestämmelse om att landshövding skall vara självskriven ledamot av direktions.

Lasarett- och sanatorieläkare skola liksom nu utses av Konungen efter förslag av medicinalstyrelsen. I avseende å sådant förslags upprättande stadgas, att om sökande inom det område, som tjänsten avser, kan åberopa framstående skicklighet, ådagalagd genom berömvärd tjänstgöring å sjukhus, grundlig utbildning eller väl vitsordat vetenskapligt forskningsarbete, särskild hänsyn därtill skall tagas. Sedan förslag upprättats, har sjukhusets direktions att avgiva förord till förmån för någon av de tre å förslaget uppförda eller annan sökande, som av någon av dem, som inom medicinalstyrelsen deltagit i behandlingen av ärendet, ansetts böra erhålla förslagsrum. Nu angivna tillsättningsregler skola ock tillämpas vid tillsättning av sjukstuguläkare vid sjukstuga med mer än 30 vårdplatser, dock är sökande till sådan befattning givetvis icke underkastad de för lasarettsläkare i administrativ ordning stadgade behörighetsbestämmelserna.

Sjukhusberedningen tillkommer att bestämma, om och i vad mån an-

svarig sjukhusläkare, som med beredningens medgivande anordnar mottagning för öppen sjukvård å sjukhuset, skall lämna ersättning för användande av sjukhusets lokaler, instrument, förbandsartiklar och övriga hjälpmedel samt för biträde, som lämnas av den vid sjukhuset jämte läkaren anställda personalen. Beträffande taxereglerad öppen mottagning, tidigare benämnd »poliklinisk mottagning», lämnar förslaget sjukhusberedningen och vederbörande läkare öppet att träffa avtal såväl angående mottagningstid och övriga regler angående mottagningen som angående de taxor, som därvid skola tillämpas. Kan sådant avtal ej komma till stånd, men har läkaren genom särskilt avtal eller genom förbehåll i lönevillkoren tillförbundits att tillämpa särskilda regler angående mottagningstid och dylikt samt att vid begäran om gottgörelse följa en av medicinalstyrelsen bestämd taxa, åligger det medicinalstyrelsen att på grundval av förslag av beredningen och läkaren, där sådan är tillsatt, utfärda dylik taxa. Särskilda bestämmelser meddelas för att underlätta avtal av sist angiven art emellan landstingen eller kommunerna och läkarna.

I fråga om ansvarig läkares rätt till gottgörelse av patienterna föreslås att nuvarande regler, enligt vilka läkare må mottaga men ej fordra sådan gottgörelse, skola ersättas av följande bestämmelser: Ansvarig läkare å lasarett eller sjukstuga må icke mottaga särskild ersättning för åtgärd, som står i omedelbart samband med intagning å eller utskrivning från sjukhuset, eller för undersökning, behandling eller skötsel av den, som vårdas å allmän sal eller å särskilt rum, avsett för sjuka å sådan sal, dock må särskild ersättning mottagas för mera omfattande laboratorieundersökning, som är nödvändig för bedömande av frågan, huruvida inträdessökande, som icke av annan läkare inremitterats till sjukhuset, behöver där intagas. För undersökning, behandling eller skötsel av person, som vårdas å halvenskilt eller enskilt rum, må läkaren påfordra en med hänsyn till vårdens art och den vårdades ekonomiska förhållanden skälig ersättning. Storleken av de ersättningar, som sålunda må utgå, bestämmas av taxor, som utfärdas av medicinalstyrelsen. Det förutsättes emellertid, att läkaren skall kunna tillförbindas att helt eller delvis, t. ex. i fråga om patienter å halvenskilt rum eller inomlänspatienter, avstå från den särskilda ersättningen, i vilket fall nödig kompensation givetvis måste lämnas genom förhöjd lön. Ansvarig läkare å tuberkulossjukvårdsanstalt skall icke äga att mottaga särskild ersättning av de å sjukhuset intagna.

De särbestämmelser, som före den föreslagna lagens ikraftträdande av Kungl. Maj:t eller med Kungl. Maj:ts bemyndigande utfärdats för vissa sjukhus, liksom dylikt bemyndigande, skola fortfarande vara gällande, intill dess Konungen annorledes förordnar; och medges med enahanda begränsning, att i de ämnen, där särbestämmelser redan finnas, nya sådana utfärdas i hittills gällande ordning. I propositionen framhålles emellertid beträffande dessa särbestämmelser, att om det föreliggande förslaget leder till utfärdandet av nya författningar, frågan om en revision av särbestämmelserna bör tagas under omprövning.

Medan gällande bestämmelser angående de sjukhus, varom här är fråga, äro utfärdade i administrativ ordning, föreslås i propositionen, att i lagform skola utfärdas ej blott sådana bestämmelser, som äro av kommunallags natur, utan jämväl de principala regler i övrigt, vilka innebära ekonomiska förpliktelser för landstingen och kommunerna. I fråga om övriga föreskrifter föreslås åter, att de skola, i erforderlig mån med stöd av ett i den föreslagna lagen intaget bemyndigande, utfärdas i administrativ ordning. Dessa mindre viktiga bestämmelser hava sammanförts i ett vid propositionen såsom bilaga fogat utkast till stadga angående lasarett, sjukstugor och tuberkulossjukvårdsanstalter (sjukhusstadga).

Utskottet.

Utskottet har för sin del funnit de principer, varpå det framlagda förslaget är byggt, i stort sett ägnade att tillgodose det behov av ändringar och kompletteringar, som otvivelaktigt förefinnes i avseende å gällande bestämmelser angående här ifrågavarande sjukhus. I vissa avseenden, särskilt beträffande frågan om sjukhusläkarnas rätt till gottgörelse av de å sjukhusen för vård intagna, har emellertid utskottet ansett sig böra föreslå ändringar i Kungl. Maj:t förslag. För de sålunda föreslagna ändringarna, i den mån de icke innebära allenast redaktionella jämkningar, redogöres här nedan under de särskilda paragraferna.

1 §.

Motion.

Herr *Hage* har i sin motion yrkat, *dels* att i första styckets första punkt emellan orden »staden» och »ombesörja» måtte inskjutas orden »eller tillfälligt där vistas och äro i behov av sjukhusvård» och *dels* att i samma styckes andra punkt ordet »bör» måtte utbytas mot ordet »skall», dock att den ovillkorliga skyldighet att ombesörja anstaltsvård vid barnsörd, som sålunda föreslagits, skulle inträda först efter en viss övergångstid, exempelvis tre år.

Utskottet.

Vad angår det första av de av motionären framställda yrkandena torde det vara tillgodosett redan genom den avfattning, paragrafen erhållit i propositionen. Skyldighet för landsting och därmed jämställd stad att ombesörja sjukvårdsanstalter har nämligen i paragrafen bestämts på sådant sätt, att anstalter skola finnas för en var, som kan tänkas komma att begära fattigvård i något till landstingsområdet hörande fattigvårdssamhälle eller i stad, som nyss sagts. Någon skillnad mellan en vistelseort, som kan betraktas såsom mera permanent, och en tillfällig vistelseort göres sålunda icke. Till undvikande av missförstånd bör tillika framhållas, att paragrafen allenast avser att angiva normen för landstingens och därmed jämställda städers skyldigheter i avseende å sjukvårdsanstalters inrättande och icke reglerar frågan, huruvida i det särskilda fallet en patient skall mottagas eller icke. I nuvarande praxis, enligt vilken även den, som insjuknat inom visst landstingsområde eller i viss i landsting ej deltagande stad, kan låta sig intaga å ett av annat landsting eller annan stad drivet sjukhus, sker alltså icke någon ändring genom förevarande paragraf. Men vid bestämmandet av antalet vårdplatser å vederbörande sjukhus behöver enligt paragrafen hänsyn icke tagas till dylika patienter.

I fråga om det senare av motionärens yrkanden är att erinra om att det av 1926 års lasarettstadgesakkunniga utarbetade förslag, som ligger till grund för propositionen, upptog en ovillkorlig förpliktelse för landsting och därmed jämställda städer att ombesörja anstaltsvård vid barnbörd samt att propositionen på förevarande punkt avfattats i huvudsaklig överensstämmelse med vad som yrkats i det av svenska landstingsförbundet avgivna yttrandet över sakkunnigförslaget. Propositionens ståndpunkt har motiverats därmed, att det å ena sidan vore angeläget, att i författningen komme till uttryck, att landstingen och med dem jämställda städer borde vara huvudmän för den verksamhet, som hade att tillgodose behovet av särskilda barnbördsanstalter, men att det å andra sidan icke vore nödvändigt, att bestämmelsen härom erhöle tvingande karaktär.

Enligt utskottets uppfattning torde man äga anledning att antaga, att den föreslagna bestämmelsen skall visa sig vara tillräcklig för att man skall nå det resultat, vartill man vill komma, nämligen att landstingen och de i landsting ej deltagande städerna skola draga försorg om att barnbördsanstalter och förlossningshem inrättas i erforderlig omfattning.

I enlighet med det anförda och då utskottet ej i övrigt funnit någon erinran mot förevarande paragraf, saknar utskottet anledning att förorda ändring av densamma.

2 §.

I den av herr *Holmgren* väckta motionen har yrkats, att till första stycket av 2 mom. i paragrafen måtte fogas en punkt av följande lydelse: »Även hem för kroniskt sjuka, som är förlagt i anslutning till lasarett eller sjukstuga, är från lagen undantaget.»

Motion.

I anledning av det sålunda framställda yrkandet får utskottet, som för sin del icke funnit någon saklig anmärkning mot paragrafen, påpeka, att enligt 1 § tredje stycket i lagförslaget från dess tillämplighet generellt undantagits anstaltsvård för kroniskt kroppssjuka.

Utskottet.

I redaktionellt avseende synes den ändringen böra vidtagas, att i 1 mom. första stycket mellan orden »kvotdel» och »ansvarar» insättas orden »i sista hand». Härom hänvisas till vad som yttras vid 3 §.

3 §.

I den av herr *Hage* väckta motionen har yrkats, *dels* att de i paragrafens sista stycke förekommande orden »för vilkas driftkostnad landstinget helt ansvarar» måtte utbytas mot orden »vilka drivas av landsting» och *dels* att till paragrafen måtte fogas en bestämmelse av ungefär följande lydelse: »Landsting må även kunna med annan myndighet överenskomma om den gemensamma upphandlingens utsträckande till att omfatta även anstalt, som drivs av nämnda myndighet.»

Motion.

Det första av ändringsförslagen har föranletts därav, att det enligt motionärens förmenande av lagtexten ej skulle klart framgå, att sjukhus, som delvis bekostades av annan än landstinget, t. ex. åtnjöte statsbidrag, inbegreps

Utskottet.

under det i paragrafen använda uttrycket. Med anledning härav må framhållas, att med uttrycket »den, som helt ansvarar för driftkostnaden», avses i propositionen den, som ensam bär risken för ett eventuellt underskott, under det att uttrycket »den, som driver sjukhus», omfattar både den, som ensam och den som jämte annan bär nämnda risk. Utskottet kan i följd härav icke ansluta sig till ändringsförslaget men har, för att undvika den av motionären befarade missuppfattningen, funnit sig böra förorda, att framför orden »helt ansvarar» inskjutas orden »i sista hand». En konsekvens härav blir, att motsvarande ändring måste vidtagas på alla andra ställen i lagtexten, där uttrycket »ansvara för driftkostnaden» kommit till användning. Då med uttrycket »drives» i paragrafens första stycke under 2) just torde avses den, som i sista hand helt ansvarar för driftkostnaden, bör även där en redaktionell ändring vidtagas.

Vad angår det senare av ändringsförslagen föranleder det intet annat uttalande från utskottets sida än att den i propositionen föreslagna lagtexten uppenbarligen icke utgör hinder för landsting att med annat landsting eller med kommun, sammanslutning eller annan, som i sista hand helt ansvarar för driftkostnaden för sjukhus, vilket avses i förevarande förslag, träffa sådant avtal, som i motionen åsyftas, och att ej heller hinder möter för landsting att, i den mån det erfordras efter överenskommelse med vederbörande styrelse, anordna gemensam upphandling för sjukhus, som regleras i förevarande förslag, och andra sjukvårdsanstalter, såsom epidemisjukhus och sjukhem för kroniskt kroppssjuka.

6 §.

Motion. I fråga om denna paragraf har i den av herr *Hage* väckta motionen yrkats, att i första stycket måtte intagas föreskrift om att sjukvårdspersonalens tjänstgöring och arbete bör ordnas så, att, så långt möjligt är, man undviker att överskrida en genomsnittlig daglig arbetstid av 8 timmar per dag (48 timmar per vecka).

Utskottet. I anledning av motionärens yrkande torde en kortfattad sammanfattning av sjukhuspersonalens förhållande till arbetstidslagstiftningen böra lämnas.

I lagen den 17 oktober 1919 om arbetstidens begränsning undantogs (1 §) från lagens tillämpningsområde arbete, som är att hänföra till hälso- eller sjukvård. Enligt 2 § i nämnda lag skulle vid lagens tillämpning ej såsom arbetare räknas bl. a. bokhållare eller därmed jämställd person, ej heller vaktmästare eller annat underordnat kontorsbiträde. Av den vid sjukhuset anställda arbetarpersonalen blev alltså allenast sjukvårdspersonalen undantagen från bestämmelserna om viss arbetstid. I anslutning till berörda lagstiftning intogos genom kungörelser den 6 juni 1919 i § 10 i lasarettstadgan den 18 oktober 1901 och i § 2 i sjukstugestadgan av sistnämnda dag bestämmelser, enligt vilka den vid lasarett eller sjukstuga anställda sjukvårdsbetjäningen skulle vara så talrik och hava sin tjänstgöring så ordnad, att nödig vila och ledighet bereddens densamma. I den följande, den 22 juni 1921 utfärdade lagen om arbetstidens begränsning undantogs från lagens tillämpningsområde (1 §) bl. a. »arbete, som har till ändamål att bereda

sjukvård». I 2 § upprepades de i 2 § av den föregående lagen upptagna undantagen från vad som skulle räknas såsom arbetare. I enlighet härmed kom all vid sjukvårdsanstalt anställd personal att falla utom arbetstidslagstiftningen. Ändringen föranledde icke några nya ändringar i lasarett- och sjukstugestadgorna. Enahanda regler återfinnas såväl i den därpå följande, den 22 juni 1923 utfärdade lagen om arbetstidens begränsning som i den nu gällande, den 4 juni 1926 utfärdade lagen i ämnet.

Efter det sistnämnda lag antogs hava, såvitt utskottet kunnat finna, icke inträtt så ändrade arbetsförhållanden för sjukvårdspersonalen, att någon ändring i nu gällande regler bör ifrågakomma. Och som en sådan ändring måste det av motionären framställda förslaget betraktas, även om den av honom föreslagna bestämmelsen icke skulle erhålla tvingande karaktär. Under sådana förhållanden har utskottet icke ansett sig kunna förorda motionärens förslag. Däremot torde i ett annat, men närliggande avseende en ändring av förevarande paragraf vara motiverad. Då enligt 1921, 1923 och 1926 års lagar om arbetstidens begränsning även ekonomipersonalen vid sjukhusen undantagits från nämnda lagars tillämpning, synes enligt utskottets förmenande beträffande denna personal enahanda bestämmelse böra inflyta i gällande stadganden angående sjukhus som beträffande sjukvårdspersonalen. Och då arbetstidslagen ej heller är tillämplig i avseende å kontorspersonalen, lär hinder ej möta att låta ifrågavarande bestämmelse avse sjukhuspersonalen i dess helhet. Utskottet förordar alltså, att i andra punkten av paragrafens första stycke ordet »sjukvårdspersonalen» utbytes mot ordet »personalen».

Angående ett av herr Hage vid denna paragraf i sin motion väckt yrkande rörande vissa patienters skyldigheter att vidkännas kostnader i anledning av sjukhusvistelsen hänvisas till utskottets yttrande vid 17 §.

7 §.

Vid denna paragraf har herr *Holmgren* i sin motion, dock utan att framställa något formligt yrkande, uttalat, att anläggning av sjukhus ej borde få påbörjas, innan medicinalstyrelsen godkänt ritningar över de elektriska installationerna.

Motion.

Utskottet har för sin del icke funnit anledning att i detta hänseende frångå propositionens ståndpunkt.

Utskottet.

Utskottet anser sig i övrigt böra framhålla, att paragrafen icke innebär, att samarbetet emellan det landsting eller den kommun, som önskar anlägga sjukhus, och medicinalstyrelsen förutsättes taga sin början först efter det att samtliga i första stycket omförmälda förberedelser blivit slutförda. En skyldighet att lämna sökanden förhandsbesked, som kan tjäna till hans ledning, vid upprättande av de ritningar, varom i paragrafen är fråga, torde följa av den förpliktelse, som åligger styrelsen enligt 1 § 2 mom. i dess instruktion. Däri stadgas nämligen skyldighet för styrelsen att tillhandagå kommunala myndigheter med de upplysningar och det biträde, som av dem äskas och ligger inom området för styrelsens verksamhet, ävensom i övrigt,

i den mån så lämpligen kan ske, lämna de meddelanden i därunder fallande spörsmål, som av myndigheter eller institutioner begäras.

8 §.

Motioner.

I fråga om denna paragraf har yrkats

1:o) i den av herr *Fast* m. fl. väckta motionen, att 2 mom. första och andra styckena måtte erhålla följande lydelse:

»2. Direktion skall bestå av minst fem eller, vad angår sjukstuga eller tuberkulossjukstuga, minst fyra för en tid av fyra kalenderår valda ledamöter.

Direktion för sjukhus, för vars driftkostnad landstinget helt ansvarar, utses av landstinget. Erfordras fyllnadsval före valtids utgång, skall sådant ske för den återstående valtiden».

2:o) i den av herr *Hage* väckta motionen, dels att i paragrafen måtte vidtagas enahanda ändringar, som i den förut omnämnda motionen påyrkats, dels att till paragrafens 2 mom. sista stycke måtte fogas ett tillägg av följande lydelse:

»Representant för befattningshavarna må dock i den utsträckning och på det sätt, som landsting eller kommun, som driver sjukhus, beslutar, närvara vid sammanträde och delta i förhandlingarna (men ej i besluten), då frågor behandlas, vilka röra avlöning och anställningsvillkor, samt i övrigt spörsmål, som beröra personalen.»

Utskottet.

Det i motionerna framställda yrkandet om uteslutande av bestämmelsen, att av direktionens ledamöter en bör vara läkare, har utskottet icke funnit sig böra tillstyrka. För utskottet har därvid varit avgörande, att det i många fall visat sig värdefullt för direktionen att hava tillgång till ytterligare en läkares sakkunskap utöver styresmannens. Utskottet anser sig emellertid böra betona, att ifrågavarande bestämmelse icke är av tvingande natur och därför givetvis icke bör följas, därest det på grund av avståndsförhållanden eller dylikt skulle vara förenat med svårigheter att förvärva en läkare till direktionsledamot.

Däremot har utskottet funnit sig böra tillstyrka det i motionerna framförda förslaget om borttagandet av nu gällande successiva förnyelse av direktionerna. I likhet med motionärerna anser utskottet, att frågan, om sjukhusdirektion skall kunna utses genom proportionella val, bör avgöras först efter verkställande av den av årets riksdag begärda utredningen, i vilken utsträckning den proportionella valmetoden kunde komma till användning, utöver vad som redan är stadgat, vid på landsting, stads- och kommunalfullmäktige ankommande val (se riksdagens skrivelse den 16 mars 1928, nr 73). Utskottet förmenar emellertid, att sjukhuslagen bör erhålla sådan avfattning, att ett framtida införande av proportionella direktionsval underlättas. Utskottet anser sig tillika böra framhålla, att, även om direktionerna förnyas på en gång, anledning saknas att befara, att nödig kontinuitet icke skulle kunna uppehållas. Till följd av den sålunda förordade ändringen torde ur

4 mom. böra uteslutas vad där stadgas om det minsta antal direktionssammansättningar och suppleanter, som i där avsett fall skall utses av landsting.

Vad slutligen beträffar förslaget att stadga rätt för den, som driver sjukhus, att medgiva representant för befattningshavare att närvara vid direktionssammansättningar synes en bestämmelse härom så mycket mindre av behovet påkallad, som de frågor, vid vilka en sådan närvaro närmast skulle vara motiverad, nämligen löne- och anställningsfrågor, regelrätt behandlas icke av direktionerna utan av förvaltningsutskotten, resp. de kommunala lönenämnderna.

Angående ett i herr Holmgrens motion vid denna paragraf framställt yrkande rörande styresmans rätt till tjänstebostad hänvisas till vad utskottet nedan yttrat angående 22 § i utkastet till sjukhusstadga.

9 §.

Vid denna paragraf torde böra behandlas ett i den av herr *Hage* väckta motionen framställt yrkande om att lagen och sjukhusstadgan måtte kompletteras och utformas på sådant sätt, att ett likartat rättsskydd samt lika rätt att till högre myndighet hänskjuta det slutliga avgörandet av frågor rörande antagande och avskedande beredes såväl ekonomipersonal (inklusive sysslomän) som sjukvårdspersonal.

Motion.

Ifrågavarande yrkande riktar sig mot den olikhet, som enligt propositionen föreligger i fråga om sjukvårdspersonalens och ekonomipersonalens klagorätt. Enligt förevarande paragraf, jämförd med 39 § i stadgeutkastet, kan klagan över entledigande av sjukvårdspersonal föras hos medicinalstyrelsen och Kungl. Maj:t, under det att rätt att klaga över direktionens beslut att entlediga syssloman eller till kontors- eller ekonomipersonalen hörande befattningshavare enligt förevarande paragraf, jämförd med 30 och 41 §§ i stadgeutkastet, icke medgivits.

Utskottet.

Utskottet har funnit det sålunda väckta förslaget om beredande av besvärsmått åt ekonomipersonalen till sina verkningar alltför omfattande för att nu böra upptagas till prövning. Ett inom utskottet framfört förslag om beredande av förhandlingsrätt åt nämnda personal har utskottet ej heller ansett böra föranleda något uttalande från utskottets sida, då detta spörsmål torde bli föremål för utredning i annat sammanhang.

11 §.

Vid denna paragraf har yrkats *dels* i den av fröken *Wellin* väckta motionen, att antingen i 1 mom. tredje stycket av paragrafen orden »någon av dem» måtte utbytas mot orden »tvenne av dem» eller ock bestämmelsen angående förslag och förord i nu gällande lasaretsstadga (§ 21) bibehållas, och *dels* i den av herr *Hedvall* väckta motionen, att riksdagen måtte uttala önskvärdheten av sådan ändring i den för medicinalstyrelsen gällande instruktionen, att vederbörande medlem av vetenskapliga rådet alltid skall deltaga i ärende rörande upprättande av förslag till lasaretsläkare- eller sanatorieläkaretjänst.

Motioner.

Utskottet.

Utskottet vill till en början erinra om att propositionen, såsom tidigare omnämnts, i två avseenden innehåller avvikelser från nu gällande regler. Den ena innebär, att vid upprättande av förslag till ifrågavarande befattningar särskild hänsyn skall tagas till framstående skicklighet. Den andra består däri, att direktionens rätt att avgiva förord, vilken nu kan utövas till förmån för vilken som helst av de sökande, skall vara begränsad till sökande, som erhållit förslagsrum eller av någon av de i förslagsärendets behandling hos medicinalstyrelsen deltagande ansetts böra erhålla förslagsrum. Om lämpligheten av det förra ändringsförslaget torde alla vara ense. Det senare har föreslagits av 1926 års lasarettstadesakkunniga och vunnit anslutning av svenska landstingsförbundet och Sveriges läkarförbund. Medicinalstyrelsen och svenska lasarettsläkarföreningen hava däremot intagit samma ståndpunkt som den först omnämnda motionen eller att för förord utom förslaget skall erfordras minst två skiljaktigheter bland de jämte generaldirektören i medicinalstyrelsens behandling av förordsfrågan deltagande, under det att svenska sanatorieläkarföreningen och svenska föreningen för invärtes medicin påyrkat förordets inskränkande till dem, som erhållit förslagsrum.

Utskottet ansluter sig i här ifrågavarande avseende till den ståndpunkt, som intages i propositionen, under erinran därom att Kungl. Maj:t givetvis icke är bunden av vare sig förslaget eller förordet.

Vad angår den av herr *Hedvall* väckta motionen må erinras därom, att enligt medicinalstyrelsens arbetsordning vid upprättande av ifrågavarande förslag i regel samtliga i tjänst varande byråchefer, som äro läkare, skola deltaga samt att vid medicinalstyrelsens sida enligt den för styrelsen den 17 december 1914 utfärdade instruktionen är ställt ett vetenskapligt råd, bestående av bl. a. en representant för en var av följande vetenskapsgrenar, nämligen medicin, kirurgi, obstetrik, oftalmiatrik och syfilidologi. Medlem av rådet deltagar på generaldirektörens kallelse i handläggningen av ärende, hörande till hans särskilda kunskaps- eller verksamhetsområde. Enligt praxis lär medlem av vetenskapliga rådet ej tillkallas i ärende rörande upprättande av förslag till läkartjänst i andra fall än då sökande åberopat vetenskapligt författarskap.

Lika med motionären finner utskottet, att tillkallande av vederbörande medlem av vetenskapliga rådet vid upprättandet av förslag till lasarettsläkar- och sanatorieläkartjänster även i andra fall än då detta för närvarande sker skulle vara ägnat att bereda ökad garanti för ett allsidigt bedömande av de sökandes duglighet. Någon undantagslös skyldighet att tillkalla medlem av vetenskapliga rådet synes emellertid icke böra föreskrivas; i exempelvis sådana fall, då allenast en sökande anmält sig eller vederbörande medlem av vetenskapliga rådet under avsevärd tid är förhindrad att infinna sig i medicinalstyrelsen, bör uppenbarligen förslag kunna upprättas utan dennes medverkan. Utskottet anser det alltså önskvärt, att i medicinalstyrelsens instruktion intages den bestämmelse, att medlem av vetenskapliga rådet skall, där ej särskilda omständigheter annat föranleda, tillkallas vid upprättandet av förslag till här omfördälda läkartjänster.

12. §.

Beträffande denna paragraf har i den av herr *Hage* väckta motionen yrkats, dels att i lagtexten eller utskottets motivering måtte utsägas, att »patient (åtminstone från främmande plats) skall ha rätt, i den mån plats finnes å allmän sal och han det kräver, att intagas å sjukhus även i de fall, då sjukdomen är av sådan beskaffenhet, att den kan behandlas vid av sjukhusläkaren anordnad mottagning för öppen sjukvård», dels att antingen de i paragrafens första stycke förekommande orden »om och i vad mån» måtte utbytas mot orden »med vilket belopp» eller ock i riksdagens skrivelse måtte uttalas, att sjukhusberedning hade rätt att kräva lägre taxor för taxereglerad öppen sjukvård i fall, då ersättning från läkaren till respektive sjukhus för begagnande av sjukhusets lokaler o. d. ej utginge eller utginge med mindre belopp.

Motion.

Mot det första av de i motionen framställda yrkandena reser sig först och främst den invändningen, att detsamma skulle medföra en utvidgning av sjukhusväsendets uppgifter och giva anledning till nya ekonomiska krav. Vid nuvarande storlek av sjukhusanläggningarna skulle den praktiska nyttan av förslaget i många fall vara ganska obetydlig. De sjuka, som utan att vara i behov av sjukhusvård använda sig av sjukhusläkarens öppna mottagning, måste nämligen givetvis, då fråga är om intagning å sjukhuset, stå tillbaka för dem, som verkligen äro i behov av sjukhusvård, och då de flesta sjukhus redan äro praktiskt sett fullbelagda med patienter av sistnämnda art, skulle jämförelsevis sällan den i motionen förutsatta intagningsmöjligheten föreligga. I de fall, då intagning skett utan att behov av sjukhusvård föreläge, bleve det sedan uppenbarligen nödvändigt att låta patient av ifrågavarande slag lämna sjukhuset, så snart hans plats behövdes för en patient, som verkligen vore i behov av sådan vård. Med hänsyn till det anförda har utskottet icke funnit sig kunna tillstyrka ifrågavarande yrkande.

Utskottet.

Vad angår det senare av motionärens yrkanden synes en ändring av lagtexten för att bereda sjukhusberedningen en vidsträcktare befogenhet ej vara erforderlig liksom det även enligt propositionen tillkommer medicinalstyrelsen att vid bestämmande av polikliniktaxa beakta alla förekommande omständigheter. Utskottet har alltså ej heller ansett sig böra förorda motionärens nu omförmälda förslag.

13 §.

I förevarande paragraf hava bl. a. upptagits bestämmelser om att sjukhusdirektion, då underläkartjänst skall tillsättas, har att avgiva dels förslag till tjänsten och dels förord för någon av de sökande.

Utskottet.

Frågan om myndighet bör avgiva förord för sökande till tjänst, som tillsättes av Kungl. Maj:t efter av myndigheten upprättat förslag, är på grund av en av riksdagens justitieombudsman den 13 februari 1909 till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse beroende på Kungl. Maj:ts prövning, och yttranden

från vederbörande myndigheter hava infordrats genom remiss den 5 juli 1927. Med hänsyn härtill synes möjlighet böra beredas Kungl. Maj:t att genomföra gemensamma regler för såväl nyssberörda tjänster som här ifrågavarande underläkartjänster. Utskottet förordar därför, att de bestämmelser, som upptagits i andra och tredje punkterna av förevarande paragrafs andra stycke, överflyttas till den föreslagna stadgan samt att i anslutning härtill i 20 § införes en bestämmelse, varigenom Kungl. Maj:t bemyndigas att i administrativ ordning utfärda föreskrifter i ämnet.

Den i andra stycket upptagna bestämmelsen, att underläkare tillsättes genom förordnande på viss tid, som ej utan Konungens medgivande må överstiga tre år, utgör uppenbarligen intet hinder för att underläkare efter ett visst treårsförordnandes utgång erhåller ett nytt sådant förordnande. För att detta tydligare skall komma till uttryck föreslår utskottet, att lagtexten något omformuleras.

14 §.

Motion.

I den av herr *Holmgren* väckta motionen har föreslagits sådan ändring i förevarande paragraf, att biträdande lasarettsläkarbefattning icke må kunna inrättas å odelat lasarett.

Motionären har till stöd för sitt yrkande anfört följande:

»Utan tvivel kommer den att på de odelade lasaretten verka så, att de invärtesmedicinska fallen, för vilka lasarettsläkaren, vilken undantagslöst nu för tiden är kirurg utan utbildning i invärtes sjukdomar, icke i lika grad intresserar sig, komma att överlämnas åt den biträdande lasarettsläkaren. Resultatet härav blir, att man får ett slags invärtes avdelning på lasaretten med särskild för vården av dessa sjuka ansvarig läkare, varigenom allmänheten lätt får den uppfattningen, att det blivit väl ordnat eller åtminstone bättre ordnat för de invärtes sjuka än förut. Så skulle också vara förhållandet, i fall denna biträdande lasarettsläkare genom sin utbildning förvärvat den önskvärda kompetensen för att under eget ansvar kunna handha vården av en avdelning för invärtes sjuka. Så torde emellertid på sin höjd rent undantagsvis komma att bli förhållandet. Ingen läkare utbildar sig i våra dagar på sådant sätt, att han förvärvat kompetens såväl för invärtes lasarettsläkaretjänst som för kirurgisk lasarettsläkaretjänst, och den biträdande lasarettsläkaren på ett odelat lasarett, som samtidigt tjänstgör som kirurgens underläkare, har just sökt denna befattning för att få utbildning i kirurgi, vilken är den enda, han där kan få, då chefen är uteslutande kirurg. Jag befarar därför, att inrättandet på odelade lasarett av biträdande lasarettsläkare av denna typ, som 14 § avser, kommer att ha en mycket olycklig inverkan på utvecklingen av sjukhusvården för de invärtes sjuka i vårt land. Landstinget eller kommunen, som driver sjukhuset, kan tro sig på detta sätt ha ordnat något så när tillfredsställande för de invärtes sjuka, under det att i själva verket ingenting vunnits för dem. Det enda, som vunnits är, att lasarettsläkaren blir avlastad från en kategori av sjukdomsfall, som han mindre intresserar sig för. Denna avlastning är emellertid av rent formell art. Ty han har även utan att en biträdande lasarettsläkaretjänst för underläkare inrättas möjlighet att anförtro åt sin underläkare vilken del som helst av sjukvårdsarbetet, som han anser denne vara kompetent att utföra. Att det för underläkaren blir en fördel skall icke förnekas. Han får en förnämligare ställning och en pappersmerit. Men vad departements-

chefen menar med att förslaget »torde innefatta en möjlighet till förbättring av sjukvården» förstår jag icke, i den mån uttrycket innebär, att vid odelat lasarett en förbättring av vården för invärtes sjuka härigenom skulle ernås. Förbättras genom förslaget resurserna för dessa sjukas behandling? Nej. Komma de att vårdas av mer kompetent person än förut? Nej. Underläkaren blir ej kompetentare, därför att han kallas biträdande lasarettsläkare. Man kan ej heller till den biträdande lasarettsläkarebefattningen tänkas få en invärtesmedicinskt mer kompetent person än till en underläkarebefattning av skäl, som jag nyss anför. Den enda skillnaden för de invärtes sjuka blir, att de alldeles få vara utan lasarettsläkarens vård, vilken de förut kommit i åtnjutande av i större eller mindre utsträckning. Då denne städse torde vara mer förfaren än sina underläkare, även i invärtes medicin, är det svårt att inse, varuti fördelen för de sjuka ligger.»

De synpunkter, som framföras i motionen, överensstämna väsentligen med dem, som anlagts av Svenska föreningen för invärtes medicin och vars yttrande i ämnet refererats i propositionen, vartill utskottet härutinnan får hänvisa.

Propositionen.

I anledning av sistberörda yttrande har chefen för socialdepartementet anförd:

»Förslaget att inrätta biträdande lasarett- och sanatorieläkarbefattningar torde innefatta en möjlighet till förbättring av sjukvården. Vid sådant förhållande synes det mig icke försvarligt att vid odelat lasarett avstå från denna möjlighet allenast för att bibehålla ett indirekt tvångsmedel till befämjande av en ännu bättre men också vida kostsammare anordning, nämligen inrättandet av särskilda medicinska avdelningar. Med kännedom om landstingens intresse för att åstadkomma en tillfredsställande sjukvård synes man ej heller hava befogad anledning att befara, att landstingen, även om biträdande läkarbefattningar inrättas i enlighet med sakkunnigförslaget, skola underlåta att på de ställen, där det är påkallat, tillgodose behovet av invärtesmedicinskt utbildade lasarettsläkare.»

Till det i propositionen gjorda uttalandet kan utskottet väsentligen avsluta sig. Utskottet har alltså funnit sig icke kunna tillstyrka motionärens ifrågasvarande yrkande.

Utskottet.

I ett annat avseende har däremot en ändring av paragrafen synts utskottet motiverad. Den omständigheten, att för befattningar såsom biträdande lasarett- eller sanatorieläkare skäligen måste krävas mera kvalificerade läkarkrafter än för underläkartjänsterna i allmänhet, torde knappast kunna underlåta att medföra, att avlöningen till biträdande lasarettsläkare måste sättas något högre än till vanlig underläkare. Under sådana förhållanden torde inrättandet av dylik befattning icke böra ske utan att representant för den, som driver sjukhuset, givit sitt medgivande därtill. I enlighet härmed föreslås, att ansökan om inrättande av biträdande överläkartjänst skall vara tillstyrkt jämväl av sjukhusberedningen.

15 §.

I den av herr *Holmgren* väckta motionen har föreslagits uteslutande av det i förevarande paragraf stadgade förbudet mot lönevillkor, varigenom läkare förhindras att utöva enskild praktik, som avser behandling i fall, då

Motion

annan läkare med den för den sjukes behandling erforderliga specialutbildningen icke utan olägenhet eller omgång kan erhållas.

Utskottet.

Innan utskottet övergår till behandling av det i motionen väckta yrkandet, vill utskottet erinra om att utskottet i 5 § föreslagit sådan ändring, att nödig vila och ledighet blir beredd ej blott för sjukvårdspersonalen utan även för övriga befattningshavare vid sjukhusen. Vid sådant förhållande synes det ligga nära till hands att jämväl de i första stycket av förevarande paragraf upptagna bestämmelserna om semester för läkare och sjukvårdspersonal göras tillämpliga jämväl å annan personal. En sådan ändring skulle i själva verket icke innefatta annat än ett lagfästade av en utveckling, som redan ägt rum. Så vitt utskottet kunnat inhämta, är nämligen semesterrätt genomförd för all personal med stadigvarande anställning såväl vid de av landstingen som vid de av kommuner drivna sjukhusen. Utskottet vill därför förorda, att bestämmelsen i paragrafens första stycke göres tillämplig å all vid sjukhus anställd personal, som vunnit stadigvarande anställning.

Vad härefter beträffar motionen, är densammas syftemål att förhindra, att läkaren mer än nödigt är drages från sin verksamhet vid sjukhuset. Detta syftemål, som för övrigt ligger till grund för hela andra stycket i paragrafen, anser jämväl utskottet beaktansvärt, men utskottet har icke blivit övertygat om, att den av motionären anvisade vägen skulle visa sig ändamålsenlig för dess ernående. I det fall, varom fråga är, eller att specialutbildad läkare erfordras och sjukhusläkaren är den ende specialist, som kan komma i fråga, skulle nämligen den av motionären föreslagna ändringen i allmänhet blott medföra den effekten, att sjukhusläkaren tillkallades för konsultation av den icke specialutbildade läkare, som i följd av ändringen måste anlitas. Sjukhusläkarens verksamhet utanför sjukhuset skulle således näppeligen minskas; däremot skulle uppenbarligen risk föreligga för att patienten förorsakades omgång och eventuellt onödiga kostnader. I följd härav har utskottet icke funnit sig böra tillstyrka motionärens ifrågavarande yrkande.

Däremot synes syftet att förhindra, att lasarettsläkaren företager sjukbesök, som icke med nödvändighet äro erforderliga, i viss mån kunna på annat sätt ytterligare tillgodoses. Paragrafens ordalydelse kan giva anledning till den tolkningen, att sjukhusläkare icke må förbjudas att företaga sjukbesök i de i paragrafen angivna fallen, även om den sjuke utan olägenhet själv kan infinna sig i läkarens bostad eller vid hans mottagning å sjukhuset. För att förhindra en sådan tolkning föreslår utskottet, att paragrafen något omformuleras.

17 §.

Motion.

På sätt vid 6 § anmärkts torde här böra behandlas ett i herr *Hages* motion framställt yrkande, att i nämnda paragraf borde införas stadgande, att person, som på grund av platsbrist å allmän sal eller på grund av sjukdomens art och på grund av platsbrist å särskilda rum inlagts å enskilt eller halvenskilt rum, icke härigenom skulle skyldigkännas att påtaga sig några kostnader utöver dem, som han skulle haft skyldighet att taga på sig, om han inlagts å allmän sal.

Enligt utskottets förmenande är något stadgande av det innehåll moti-
nären antytt icke erforderligt för att säkerställa iakttagandet av den av honom
förfäktade principen. Redan av allmänna rättsregler lär följa, att den, som
begärt att få bliva intagen å allmän sal eller halvenskilt rum, men på grund
av platsbrist ej kan där intagas, icke utan eget medgivande är skyldig att,
om plats beredes honom å annan avdelning, erlægga den högre avgift, som
skall utgå å sådan avdelning. Det sagda har givetvis sin tillämpning även
i avseende å läkarersättning. Av allmänsalspatient, som på grund av plats-
brist undantagsvis vårdas å halvenskilt eller enskilt rum, må läkararvode
följaktligen icke mottagas enligt det av utskottet förordade förslaget. På
grund av det anförda finner utskottet ej erforderligt att tillstyrka det fram-
ställda yrkandet.

Utskottet.

18 och 19 §§.

I den av herr *Holmgren* väckta motionen har yrkats, att förslagets 18 § måtte
erhålla följande lydelse:

Motioner.

»1. För sjukvård å lasarett, sjukstuga eller tuberkulossjukvårdsanstalt
ansvarig läkare må icke mottaga särskild ersättning för åtgärd, som står i
omedelbart samband med intagning å eller utskrivning från sjukhuset, eller
för undersökning, behandling eller skötsel av den, som vårdas å allmän sal
eller å särskilt rum, avsett för sjuka å sådan sal. För undersökning, som
utförts å icke inträdessökande vid mottagning, som i 12 § sägs, må dock,
där ej läkaren annorledes förbundit sig, särskild ersättning påfordras även
för det fall, att undersökningen utvisat behov av sjukhusvård och föranleder
intagning. Sådan ersättning må icke överstiga vad som bestämts i den av
medicinalstyrelsen enligt 12 § utfärdade taxan.

För undersökning, behandling eller skötsel av person, vilken vårdas å
halvenskilt eller enskilt rum, må läkare, som avses i första stycket, påfordra
särskild, med hänsyn till vårdens art och den vårdades ekonomiska förhål-
landen skälig ersättning. Ersättning, vilken av sådan anledning utgår, må
ej överskrida vad som upptagits i en för sjukhuset gällande dagtaxa, vilken
utfärdas av medicinalstyrelsen. Har läkaren förbundit sig att ombesörja
vården utan särskild ersättning eller eljest på villkor, som äro för den be-
talningskyldige förmånligare, skall det lända till efterrättelse.

Innan medicinalstyrelsen utfärdar taxa, som avses i andra stycket, har
styrelsen att därtill upprätta förslag, varöver tillfälle skall lämnas sjukhus-
beredningen att efter vederbörande läkares hörande avgiva yttrande. Taxa
må ej utan synnerliga skäl göras olika för sjukhus, som drivas av samma
landsting.

Angående ikraftträdande av taxa, som avses i detta moment, skall vad i
12 § stadgats rörande där omförmäld taxa äga motsvarande tillämpning.

2. Annan å sjukhus anställd personal än läkare, som ovan sagts, må icke
fordra ersättning i någon form för behandling eller skötsel av där intagen
person.»

I den av herr *Henrik Andersson* i första kammaren och av herr *Lindberg*
i andra kammaren väckta motionen har hemställts, att riksdagen måtte vid-

taga sådan ändring i 1 mom. andra stycket av 18 § i propositionen, att lasarets- och sjukstuguläkare må äga att fordra särskild ersättning av sådana patienter, som i stycket angivas, endast där han av sjukvårdsanstalts ägare erhållit uttrycklig rätt därtill.

I den av herr *Fast* m. fl. väckta motionen har yrkats, att de i 1 mom. första stycket andra och tredje punkterna i propositionens 18 § intagna bestämmelserna om läkares rätt till särskild ersättning av inträdessökande för mera omfattande laboratorieundersökning måtte uteslutas.

I den av fröken *Wellin* väckta motionen har hemställts, att 18 § i propositionen måtte utgå och ett nytt moment rörande läkarhonorar och taxor införas i 20 § samt att i motiveringen till det blivande lagförslaget måtte göras uttalanden om:

a) att rätt till särskild ersättning av patienter å enskilda eller halvenskilda rum må tillkomma allenast ansvarig läkare å den avdelning, där patient vårdas;

b) att vid utfärdande av bestämmelser rörande läkartaxorna möjlighet hålles öppen att tillämpa två alternativa system;

c) att, därest sysslomannen skall inkassera läkare tillkommande honorar, samtliga dylika avgifter böra inbetalas till sysslomannen; samt

d) att anmälningsskyldighet till medicinalstyrelsen om att patient anser fordrat belopp oskäligt, icke bör åläggas sysslomannen.

I den av herr *Brännberg* m. fl. väckta motionen har yrkats, att 1 och 2 mom. i 18 § i propositionen måtte ersättas med en föreskrift av följande lydelse: »För sjukvård å lasarett, sjukstuga eller tuberkulossjukvårdsanstalt ansvarig läkare må icke mottaga särskild ersättning för åtgärd, som står i omedelbart samband med intagning å eller utskrivning från sjukhuset, eller för undersökning, behandling eller skötsel av den, som vårdas å allmän sal eller å särskilt rum.»

I den av herr *Hage* väckta motionen har hemställts, att bestämmelserna i 1 mom. första stycket andra och tredje punkterna i 18 § i propositionen måtte uteslutas, att läkare å sjukstuga ej måtte erhålla rätt att påfordra särskild ersättning av patient å halvenskilt eller enskilt rum, att den särskilda ersättning, som eventuellt kunde komma att betalas, endast skulle utgå för operation eller likartad behandling samt att landsting i övrigt, med nämnda undantag, skulle hava rätt att bestämma i ersättningsfrågan.

Utskottet.

Det centrala spörsmålet i fråga om 18 § i propositionen gäller lasarets- och sjukstuguläkares rätt till ersättning av dem, som vårdas å vederbörande sjukhus.

Utskottet vill till en början erinra om nu gällande bestämmelser. Enligt dessa äger läkaren icke att fordra någon ersättning av de å sjukhuset vårdade, men är oförhindrad att mottaga sådan. Redan vid den nuvarande stadgans tillkomst var emellertid förutsatt, att den förmögne skulle hava en moralisk skyldighet att ersätta läkaren, och även om förhållandena växla på olika platser och det till och med på sina håll förekommer, att ersättning ej brukar lämnas, är dock huvudregeln, att lasaretsläkaren erhåller

en betydande del av sin inkomst genom frivilliga avgifter, vilka på vissa orter erläggas ej blott av de å halvenskilda och enskilda rum intagna utan även av de å allmän sal liggande patienterna.

Det rådande systemet är emellertid förenat med avsevärda olägenheter. Det lämnar sålunda patienterna, då de vilja honorera läkarna, utan vägledning i fråga om honorarets storlek. Följden härav blir ofta, att patienterna erlägga belopp, som beräknats helt och hållet på måfå. De flesta lasarettsläkare torde kunna giva mångfaldiga exempel på att patienter till följd härav i vissa fall erbjudit vida mer än som motiverats av deras ekonomiska ställning och arten av läkarens åtgärd, medan förhållandet varit det motsatta i fråga om andra patienter. Förutom att systemet sålunda ofta leder till över- eller underbetalning, medför det för patienten även den olägenheten, att han under sjukdomen, i oklarhet om storleken av det honorar han bör betala, oroar sig över kostnadsfrågan, varigenom obehagen av sjukhusvistelsen ökas. Även för läkarna medför den ovisshet, som kännetecknar det nuvarande systemet, vissa lätt insedda olägenheter.

Med hänsyn till nu angivna omständigheter bör enligt utskottets uppfattning en reform av gällande regler vidtagas. I propositionen har föreslagits, att läkarna vid tuberkulossjukvårdsanstalterna ävensom, såvitt fråga är om vård å allmän sal, läkare vid lasarett och sjukstugor ej skola få mottaga ersättning av patienterna. I fråga om vård å enskilda och halvenskilda rum å sistnämnda sjukhus medger propositionen — på sätt i det följande komme att ytterligare beröras — vederbörande landsting och kommuner frihet att välja emellan att genomföra ett system med förbud för läkaren att mottaga ersättning av de patienter, som intagits å sjukhuset, och att tillämpa ett system med obligatorisk skyldighet för patienterna att lämna läkarne ersättning. En följd av propositionen skulle bliva, att förstnämnda system komme att i stort sett tillämpas vid sjukstugorna, där såsom regel endast allmänsalspatienter kunna mottagas. Motionsvis har framförts det yrkandet, att i lag skulle intagas ett ovillkorligt förbud för läkarna vid samtliga de sjukvårdsanstalter, varom här är fråga, att mottaga ersättning av patienter, som intagits å vederbörande sjukvårdsinrättning.

Utskottet har för sin del icke velat göra den sålunda motionsvis föreslagna anordningen till den enda tillåtna. Skälen för utskottets ståndpunkt äro i huvudsak följande. Lasarettsläkarens utbildning är i jämförelse med de flesta andra yrkesutövares utomordentligt dyrbar och lång; innan han uppnått en ålder av inemot fyrtio år, lär han i allmänhet icke hava erhållit en befattning, som möjliggör en amortering av den betydliga skuldbörda, som han, därest han ej haft enskild förmögenhet, måst ådraga sig. Skall han därjämte kunna bibehålla den höga nivå, som till fördel för alla hjälpsökande kännetecknar det svenska lasarettsväsendet, måste han jämväl efter det han vunnit lasarettsläkartjänst underkasta sig ej obetydliga kostnader för utrikes studieresor, litteraturinköp o. d. Under sådana förhållanden måste lasarettsläkarlönen, därest honoraren från de å sjukhuset vårdade bortfalla, sättas vida högre än för närvarande är förhållandet. Man har emellertid att räkna med den möjligheten, att många landsting och kommuner komma att finna det betänkligt

att tilldela lasaretsläkaren en så hög lön, som ur ovan angivna synpunkter vore erforderlig, och att betänksamheten skulle finna stöd ej minst däri, att de höga lasaretsläkarlönerna kunde förväntas komma att föranleda krav på ökad lön från andra befattningshavare. Om vid ett dylikt system den kontanta lönen icke blir tillräckligt hög, riskerar man emellertid antingen att icke få så framstående läkarkrafter som nu eller ock att läkarna komma att till lasarettens nackdel ägna en väsentlig del av sin tid åt enskild praktik.

Vid sådant förhållande har utskottet ansett det vara lämpligt, att lagen bereder vederbörande landsting och kommuner tillfälle att själva avgöra, huruvida läkarna vid deras sjukhus skola uppbära ersättning av patienter å halvenskilt och enskilt rum eller icke. Anledning att så hårt ingripa i den kommunala självbestämmanderätten, att lagstiftaren ej medgäve landstingen och kommunerna valfrihet härutinnan, har utskottet icke ansett föreligga. Vid ett godtagande av utskottets förslag komma tydligen de önskemål, som framförts i den av herrar Henrik Andersson och Lindberg väckta motionen och som gå ut på att vederbörande landsting eller kommuns medgivande skall erfordras för rätt att mottaga ersättning, att förverkligas beträffande alla efter den föreslagna lagens ikraftträdande tillsatta läkare.

Ehuru utskottet sålunda i likhet med Kungl. Maj:t ansett det principiellt riktigt att tillerkänna vederbörande landsting och kommuner frihet att välja mellan de båda ovan angivna alternativen, har utskottet likväl icke funnit sig böra förorda de regler rörande läkares rätt att erhålla ersättning av patienterna, som vid utformandet av det ena alternativet föreslagits i propositionen. Enligt de regler, som meddelas i propositionen, skulle patient å halvenskilt eller enskilt rum vara skyldig att erlägga ersättning till läkare enligt fastställd taxa, och denna skyldighet skulle i händelse av tvist kunna rättsligen utkrävas enligt medicinalstyrelsens beslut. Att på rättslig väg uttaga ersättning av patienter till läkare för vård å offentligt sjukhus skulle emellertid helt säkert visa sig strida mot en starkt rotad uppfattning och ej alltid kunna ske med undvikande av obillighet. Vidare medför den omständigheten, att en obligatorisk taxa noggrant måste efterlevas, den följden, att en läkare, som mottager ett högre honorar än det i taxan angivna, gör sig skyldig till straffbart tjänstefel. Det synes emellertid vara önskvärt, att man icke meddelar regler, som medföra en kriminalisering av en dylik handling.

Med hänsyn till de olägenheter, som alltså äro förenade med införandet av en obligatorisk taxa, har utskottet, för det fall att läkare medges rätt att uppbära ersättning av patient, ansett sig böra förorda, att i fråga om patienter å halvenskilda och enskilda rum nuvarande system med allenast frivilligt erlagda honorar bibehålles men att därtill fogas den bestämmelsen, att för varje sjukhus skall utfärdas en taxa, som utan att vara tvingande skall tjäna patient till ledning vid hans bedömande av storleken av det läkarhonorar, som han bör erlägga. Med undvikande av de olägenheter, som äro förenade med den i propositionen föreslagna obligatoriska taxan, medför den av utskottet förordade rådgivande taxan för patienterna samma fördelar som den förstnämnda. I fråga om patienterna å allmän sal, vilka

utgöra det stora flertalet av sjukhusens patienter, gäller enligt utskottets förslag liksom enligt propositionen, att ersättning till läkare av dem icke skall erläggas. Patienterna å halvenskilda och enskilda rum vinna genom den rådgivande taxan den fördelen, att de redan på förhand kunna erhålla kännedom om storleken av den ersättning till läkare, som en viss behandling anses böra medföra, samtidigt som det överlämnas åt dem själva att efter övervägande bestämma, huru stort läkarhonorar deras ekonomi tillåter dem att lämna. För läkarna torde den rådgivande taxan, jämförd med den obligatoriska, i stort sett endast komma att medföra den försämringen, att ersättningar icke komma att erläggas med fullt belopp i de fall, då ekonomiska hinder därför föreligga.

I fråga om sättet för här ifrågavarande taxas upprättande förordar utskottet den avvikelser från det i propositionen framlagda förslaget, att samma förfarande kommer till användning som det i 12 § beträffande taxa för taxereglerad öppen mottagning föreslagna. Genom en sådan ändring stärkes den kommunala myndighetens inflytande. Det blir bland annat för densamma möjligt att uppställa taxeförslaget under hänsynstagande till övriga ekonomiska förmåner, som vid sjukhuset beredas läkaren. Det behov, som vid taxeförslagets upprättande kan göra sig gällande, att erhålla kännedom om allmängiltiga medicinska synpunkter torde kunna tillgodoses därigenom, att de kommunala myndigheterna inhämta upplysningar av medicinalstyrelsen.

Vid taxans utformande synes böra iakttagas, att den uppställs på sådant sätt, att patienten utan svårighet med dess ledning kan bedöma storleken av det läkarhonorar, som för hans fall ifrågakommer. Det förefaller antagligt, att för vissa fall, t. ex. av inre medicinsk natur, en dagtaxa erbjuder fördelar, medan för andra fall, t. ex. kirurgiskt behandlade, en behandlingstaxa, angivande ersättning efter ingreppets art, kan vara lämpligare. Det är även möjligt, att en kombination av de båda systemen under vissa förhållanden kan anses böra ifrågakomma eller att ettdera av systemen finnes böra komma till uteslutande användning. På förhand synes man icke böra utfärda så bestämda anvisningar för taxans utformande, att de förhindra, att hänsyn toges till olika förhållanden vid olika sjukhus och till de erfarenheter, som komma att göras. Vilket av de här angivna systemen för taxans utformande än kommer till användning, synes det emellertid böra vara förordat med en maximering av läkarhonoraret. Härigenom vinnes för patienten den fördelen, att han på förhand vet, att vare sig hans sjukdom medför en långvarig sjukhusvistelse eller föranleder ett flertal åtgärder av en eller flera läkare, högre ersättning till läkare än ett visst angivet belopp icke ifrågasättes. Därjämte bör iakttagas, att taxa för vård å halvenskilt rum sättes väsentligt lägre än för vård å enskilt rum.

För att patienterna vid de sjukhus, där en rådgivande taxa tillämpas, skola erhålla kännedom om gällande bestämmelser, torde i administrativ ordning böra föreskrivas, att taxan skall finnas tillgänglig för allmänheten och inledas med ett utdrag av gällande lagbestämmelser.

Slutligen anser sig utskottet böra betona, att det ifrågasatta införandet av en rådgivande taxa i stort sett — med undantag för radiologer och dylika — allenast avser att åstadkomma en reglering av redan utgående frivilliga avgifter och sålunda icke får i större utsträckning än nyss angivits utnyttjas till höjning av de inkomster, som skola tillkomma läkarna för deras arbete å sjukhusen.

Vad härefter beträffar frågan om läkarens rätt till särskild ersättning för åtgärd, som står i omedelbart samband med patients intagning å eller utskrivning från sjukhus, har det synts utskottet icke innefatta några större olägenheter att på denna punkt avvika från propositionen och genomföra avgiftsfrihet. Därigenom vinnes bland annat den fördelen, att det icke blir möjligt att av allmänsalspatient uttaga ersättning för en undersökning, som tilläventyrs skulle kunnat uppskjutas till efter intagningen. Utskottet har ej heller velat medverka till något undantag från den generella avgiftsfriheten i ifrågavarande avseende genom att understödja det i herr Holmgrens motion framställda yrkandet om rätt till avgift för undersökning av patient, som icke är inträdessökande men som på grund av undersökningen intagits. Skälet för utskottets ståndpunkt härutinnan är detsamma som det, som ligger till grund för propositionens, eller att det i praktiken icke läter vara möjligt att klart skilja emellan inträdessökande och icke inträdessökande; utskottet kan härutinnan inskränka sig till att hänvisa till vad som härom anföres i propositionen.

Utskottet övergår därefter till frågan, huruvida vid tuberkulossjukvårdsanstalter rätt till särskild ersättning av patienter å enskilt eller halvenskilt rum — sådana förekomma här i mycket ringa utsträckning — må kunna tillerkännas de ansvariga läkarna. Då de bestämmelser, som härom föreslås i propositionen, praktiskt sett icke innefatta annat än ett fastslående av gällande praxis, enligt vilken dylika avgifter regelrätt icke förekomma å tuberkulossjukhus, har utskottet icke funnit anledning att på denna punkt frångå propositionen.

En följd av de ändringar, som av utskottet förordats i förslagets 18 §, är, att dess 19 § icke längre kommer att innefatta något undantag från förstnämnda paragraf utan allenast från 17 §. Samtidigt med att det i förslagets 19 § upptagna stadgandet undergår av berörda ändringar föranledda jämkningar torde det därför böra flyttas så att det kommer omedelbart efter 17 §. Utskottet förordar därför, att de två paragrafer i förslaget, varom nu är fråga, byta plats.

20 §.

Utskottet.

På sätt vid 13 § anmärkts, föranleder den i nämnda paragraf föreslagna ändringen, att i förevarande paragraf, lämpligen närmast efter den nuvarande punkten 2), inryckes bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser angående upprättande av förslag till underläkartjänst.

23 §.

Utskottet.

De i den av utskottet föreslagna 19 § upptagna nya bestämmelserna lära föranleda viss jämkning i 2 mom. av förevarande paragraf.

24 §.

I den av herr *Holmgren* väckta motionen har yrkats, att till förevarande paragraf måtte fogas ett stadgande av följande lydelse: »Dock skall utan hinder av innehållet i denna paragraf gälla, att lasarets- och sanatorieläkare utnämnas av Konungen».

Motion.

Utskottet, som finner den tankegång, vilken ligger till grund för motionärens yrkande, värd beaktande, kan för sin del icke förorda, att man, utan att vederbörande landsting, kommuner och direktioner erhållit tillfälle att i vanlig ordning yttra sig i ärendet, lägger motionärens förslag till grund för en lagbestämmelse. I betraktande kommer även, att en verklig reglering, jämförlig med den, som i 11 § föreslås beträffande ansvariga läkare i allmänhet, icke kan utan utredning genomföras; exempelvis skulle för sådant fall särskilda regler behöva meddelas för länslasarettet i Lund, där överläkarebefattningarna innehavas av professorerna vid Lunds universitet. Däremot anser utskottet sig böra betona angelägenheten av att den i propositionen i utsikt ställda utredningen rörande frågan, i vad mån nu gällande särbestämmelser böra bibehållas, utan dröjsmål kommer till stånd.

Utskottet.

27 §.

Godtages den av utskottet föreslagna ändringen av 8 §, blir det uppenbarligen nödvändigt att genom en övergångsbestämmelse fastslå den tidpunkt, vid vilken gemensam mandattid för direktionsledamöterna skall vara genomförd. Lämpligen torde därutinnan böra så förfaras, att samtliga mandat få utlöpa med utgången av år 1929. En sådan ändring nödvändiggör omarbetning av de enligt propositionen i förevarande paragraf upptagna bestämmelserna rörande vid sjukhusen anställda befattningshavares rätt att efter ny lags ikraftträdande kvarstå i direktion.

Utskottet.

Vid propositionen har, för att sätta riksdagen i tillfälle att bedöma, på vad sätt det föreliggande författningsmaterialet uppdelats på lagbestämmelser, som skola antagas av Konung och riksdag, och föreskrifter, avsedda att utfärdas i administrativ ordning, fogats ett utkast till stadga angående lasarett, sjukstugor och tuberkulossjukvårdsanstalter (sjukhusstadga).

Utkastet till sjukhusstadga.

Utskottet har för sin del icke funnit anledning till annan erinran mot den verkställda uppdelningen av författningsmaterialet än att, på sätt utskottet vid 13 och 20 §§ i lagförslaget berört, enligt utskottets mening till stadgan böra överflyttas bestämmelserna angående upprättande av förslag till underläkartjänst.

I vissa av de i anledning av förevarande proposition väckta motionerna har hemställts, att riksdagen måtte uttala sig för att ändringar i närmare angivna avseenden vidtagas i det vid propositionen fogade stadgeutkastet.

I 3 § i stadgeutkastet föreskrives bl. a., att vid varje lasarett skall finnas en prästman. I 38 § meddelas därpå närmare föreskrifter angående prästmännens åligganden. I fråga om dessa paragrafer har i den av herr *Hage* väckta motionen hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t

3 och 38 §§.

uttala sig för, att Kungl. Maj:t måtte överväga, om ej nämnda paragrafer kunde så utformas, »att landsting hade möjlighet att giva anslaget till prästmans anställande vid lasarett i den form, att hela eller någon del av anslaget finge utgå till prästmän, tillhörande olika trossamfund, vilka vid olika tillfällen tillkallades på begäran av patient eller som anlätades för gudstjänsts hållande m. m.»

Med hänsyn till de funktioner, som enligt kungl. förordningen den 3 december 1915 angående kyrkoböckers förande, §§ 15, 17, 26 och 27, ankomma å predikant vid sjukhus, därest sådan finnes anställd, torde det icke vara möjligt att ersätta den i utkastet omförmälda, till statskyrkan hörande prästmannen med prästman, tillhörande annat kyrkosamfund. Vid sådant förhållande har utskottet icke funnit skäl tillstyrka motionen.

5 §. I 5 § 1 mom. andra stycket i stadgeutkastet föreskrives, blanda annat, att då vid omröstning inom direktion rösterna äro lika delade, den mening gäller, som biträdes av direktionens ordförande eller den, som företräder honom, dock att företrädet mellan dem, som vid val erhållit lika röstetal, bestämmes genom lottning. I nämnda stadgande bör enligt utskottets förmenande en ändring ske för att tydligt angiva, att i fall, då direktionens förhandlingar enligt bestämmelsen i utkastets 4 § ledas av landshövding i denna hans egenskap och fråga ej är om val, utslagsröst tillkommer direktionens ordförande eller, vid förfall för honom, vice ordföranden eller den, som, vid förfall för dessa båda, jämlikt 4 § utsetts till ordförande vid sammanträdet.

I 2 mom. av utkastets 5 § föreskrives, att underrättelse om direktions-sammanträde skall, så vitt möjligt i god tid, meddelas en var, som jämlikt 4, 7 eller 10 § äger att delta i överläggning å sammanträde. Härmed äsyftas landshövding, styresman, annan överläkare och syssloman. Angående direktionsledamöternas underrättande om sammanträde finnes ingen annan föreskrift än den i 1 mom. av paragrafen intagna, att direktionen sammanträder på kallelse av ordföranden. För att direktionsledamöterna och nyssnämnda personer skola vara tillförsäkrade möjlighet att förbereda sig på förekommande ärenden, torde i paragrafen böra intagas föreskrift, att kallelse till direktions-sammanträde bör vara åtföljd av föredragningslista.

8 §. Enligt 8 § i stadgeutkastet föredrager styresmannen inför direktionen alla på dess prövning ankommande ärenden, som ej ordföranden själv förbehåller sig, direktionen obetaget att bestämma, att på styresmannen eljest ankommande föredragning skall, i den mån styresmannen och en eller två av direktionen utsedda ledamöter av densamma därom överenskomma, »verkställas av någon av dessa ledamöter». I den av herr *Hage* väckta motionen har påyrkats, att riksdagen måtte hemställa, att till de citerade orden måtte fogas följande tillägg: »eller ock, där detta anses lämpligt, av sysslomannen».

Jämväl utskottet finner det av praktiska skäl lämpligt, att den i paragrafen omnämnda delegationen och styresmannen skola kunna överlämna föredragningen av visst ärende åt sysslomannen, och vill därför i anslutning till motionen uttala önskvärdheten av att vid slutet av den i motionen avsedda satsen tillfogas orden »eller av sysslomannen».

Stadgeutkastets 22 § innehåller, bland annat, att lämplig bostad bör beredas lasarettsläkare inom lasarettet eller i dess grannskap samt att, där flera lasarettsläkare finnas, sådan bostad bör i första hand tillhandahållas, om kirurgisk avdelning finnes, åt den, som förestår denna, och eljest åt styresmannen. I den av herr *Holmgren* väckta motionen har uttalats, *dels* att tjänstebostad borde i första hand tillhandahållas styresmannen och eljes, om kirurgisk avdelning finnes, åt den, som förestår denna» och *dels* att vid ombyte av styresman, åt vilken i denna egenskap tjänstebostad upplåtits, den avgående styresmannen icke borde vara skyldig avflytta från bostaden förrän nästkommande flyttningsdag enligt ortens bruk.

22 §.

Utskottet, som finner det riktigt, att i sjukvårdens intresse tjänstebostad i första hand tillbjudes föreståndare för kirurgisk avdelning, vill i anledning av motionen framhålla, att ifrågavarande bestämmelser icke äro av tvingande natur och att därför vid deras tillämpning i erforderlig mån hänsyn kan tagas till de av motionären framförda synpunkterna.

30 § i stadgeutkastet innehåller bland annat, att syssloman tillsättes av direktionen med ömsesidig rätt till sex månaders uppsägningstid. Beträffande detta stadgande har i den av herr *Holmgren* väckta motionen uttalats, att det låge vikt uppå att sysslomannens ställning bleve starkare än vad den hittills varit samt att det i enlighet härmed icke vore riktigt, att sysslomannen tillsattes med sex månaders uppsägning.

30 §.

Utskottet har för sin del icke funnit sig äga tillräckliga skäl att förorda, att sysslomannen erhåller en starkare ställning än i utkastet avsetts. Bland annat har därvid tagits i betraktande, att sysslomansbefattningen vid vissa av här ifrågavarande sjukhus allenast är en bisyssla.

Slutligen vill utskottet erinra om att vid godtagande av de ändringar, som av utskottet förordats vid 3 och 18 §§ i lagförslaget, vissa ändringar i stadgeutkastet lära bli nödvändiga.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att ifrågavarande proposition ej kunnat i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g**om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus.**

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Landsting, så ock stad, som ej deltagar i landsting, åligger att för dem, som hava sin vistelseort eller hemort inom landstingsområdet eller staden, ombesörja anstaltsvård för sjukdom, skada och kroppsfel, i den mån icke annan drager försorg om sådan vård. I enahanda omfattning bör landsting liksom stad, som nyss nämnts, ombesörja anstaltsvård vid barnsbörd.

Vård, som ovan avses, må ock ombesörjas av kommun, vilken deltagar i landsting.

Vad i denna lag finnes stadgat skall icke gälla anstaltsvård, varom föreskrifter finnas meddelade i epidemilagen, ej heller anstaltsvård för sinnessjuka, sinnesslöa, fallandesjuka, kroniskt kroppssjuka eller konvalescenter.

2 §.

1. Sjukhus anses vara drivet av landsting eller kommun, därest landstinget eller kommunen eller sammanlutning, vari landsting eller kommun deltagar, helt eller till viss kvotdel ansvarar för driftkostnaden.

1. Sjukhus anses vara drivet av landsting eller kommun, därest landstinget eller kommunen eller sammanlutning, vari landsting eller kommun deltagar, helt eller till viss kvotdel *i sista hand* ansvarar för driftkostnaden.

2. Med *sjukhus* förstås nedan i denna lag sjukvårdsanstalt, som drives av landsting eller kommun och som ej är anordnad vid fattigvårdsanstalt eller lyder under militär myndighet.

Sjukhus, som ej är inrättat uteslutande för vård av tuberkulossjuka, benämnes *lasarett*, om det är avsett för vårdbehövande oberoende av fallets svårare eller lindrigare art, och eljest *sjukstuga*. Sjukhus, som är inrättat uteslutande för vård av tuberkulossjuka (*tuberkulossjukvårdsanstalt*), benämnes *sanatorium*, om det är avsett för sådana sjuka oberoende av vårdens art, och eljest *tuberkulossjukstuga*.

För sjukvård ansvarig läkare benämnes, där fråga ej är om läkare, som

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

avses i 14 eller 22 §, vid lasarett *lasarettsläkare*, vid sjukstuga *sjukstuguläkare*, vid sanatorium *sanatorieläkare* och vid tuberkulossjukstuga *tuberkulossjukstuguläkare*.

3 §.

Landstings förvaltningsutskott åligger, i egenskap av en landstingets sjukhusberedning, utöver den skyldighet att för behandling i landstinget förbereda och i övrigt taga befattning med frågor rörande sjukhusväsendet, varom stadgas i lagen om landsting:

1) att med uppmärksamhet följa sjukhusväsendets behov och utveckling inom landstingsområdet;

2) att till styrelse för sjukhus, *som drives av landstinget*, göra de framställningar och erinringar rörande sjukhusets ekonomiska förvaltning, som av omständigheterna må påkallas; 2) att till styrelse för sjukhus, *för vars driftkostnad landstinget i sista hand helt ansvarar*, göra de framställningar och erinringar rörande sjukhusets ekonomiska förvaltning, som av omständigheterna må påkallas;

3) att därutinnan meddela sådan styrelse erforderliga råd och anvisningar; samt

4) att i övrigt fullgöra vad som enligt lag eller annan allmän författning åligger sjukhusberedning.

Vid beredande av förslag, som avser inrättande av nytt eller ändring av förefintligt sjukhus, skall förvaltningsutskottet verka för främjande av största möjliga planmässighet i landstingets sjukhusväsen och för sådant ändamål, i den mån omständigheterna det påkalla, söka samarbete med vederbörande statsmyndighet, så ock med andra sjukhusberedningar.

Är förvaltningsutskottet uppdelat på avdelningar, skall vad ovan stadgats om förvaltningsutskottet såsom sjukhusberedning tillämpas å vederbörande avdelning av utskottet, i den mån ej enligt utskottets reglemente behandling av utskottet samfällt skall äga rum.

Landsting äger att genom sjukhusberedningen eller i den ordning eljest finnes lämpligt anordna gemensam upphandling för två eller flera sjukhus, för vilkas driftkostnad landstinget helt ansvarar.

Landsting äger att genom sjukhusberedningen eller i den ordning eljest finnes lämpligt anordna gemensam upphandling för två eller flera sjukhus, för vilkas driftkostnad landstinget *i sista hand helt ansvarar*.

4 §.

1. Kommun, som driver sjukhus, är pliktig att åt lämplig kommunal nämnd eller annat kommunalt organ uppdraga att vara sjukhusberedning med skyldighet att i fråga om kommunens sjukhusväsende fullgöra den verksamhet, som i avseende å landstings sjukhusväsende jämlikt 3 § första stycket åligger dess sjukhusberedning.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

Ansvarar sammanslutning, vari landsting eller kommun deltager, helt eller till viss kvotdel för driftkostnaden för sjukhus, skall, utan hinder av vad i 3 § samt i första stycket av denna paragraf är stadgat, verksamheten såsom sjukhusberedning beträffande sjukhuset uppdragas åt sammanslutningens styrelse eller annat dess organ.

Drives sjukhus gemensamt av landsting eller kommun och annan utan att särskild sammanslutning bildats för ändamålet, skall nyssnämnda verksamhet ankomma å sjukhusberedning, som enligt vad ovan sagts har befattning med sjukhuset, eller, om flera sådana beredningar finnas, å dessa gemensamt.

Å myndighet, vilken har att i kommun eller för sammanslutning bereda förslag, varom i 3 § andra stycket förmäles, skall vad där stadgas äga motsvarande tillämpning.

Bestämmelsen i 3 § sista stycket skall äga motsvarande tillämpning i avseende å kommun, så ock i avseende å sammanslutning, varom i andra stycket förmäles.

2. Vad nedan i denna lag finnes föreskrivet om landsting skall i fråga om sjukhus, för vars driftkostnad kommun eller sammanslutning, vari landsting eller kommun deltager, helt eller till viss kvotdel ansvarar, tillämpas, såvitt angår landstinget såsom beslutande myndighet, i avseende å den myndighet, som äger att besluta för kommunen eller sammanslutningen, och eljest i avseende å kommunen eller sammanslutningen.

(Utskottets förslag.)

Ansvarar sammanslutning, vari landsting eller kommun deltager, helt eller till viss kvotdel *i sista hand* för driftkostnaden för sjukhus, skall, utan hinder av vad i 3 § samt i första stycket av denna paragraf är stadgat, verksamheten såsom sjukhusberedning beträffande sjukhuset uppdragas åt sammanslutningens styrelse eller annat dess organ.

2. Vad nedan i denna lag finnes föreskrivet om landsting skall i fråga om sjukhus, för vars driftkostnad kommun eller sammanslutning, vari landsting eller kommun deltager, helt eller till viss kvotdel *i sista hand* ansvarar, tillämpas, såvitt angår landstinget såsom beslutande myndighet, i avseende å den myndighet, som äger att besluta för kommunen eller sammanslutningen, och eljest i avseende å kommunen eller sammanslutningen.

5 §.

Högsta tillsynen över sjukhus utövas av medicinalstyrelsen, vilken särskilt har att ägna uppmärksamhet åt sjukvården och sjukvårdspersonalens arbetsförhållanden.

6 §.

Vid sjukhus skall för dess behöriga skötande erforderlig personal finnas anställd. *Sjukvårdspersonalen* skall vara så talrik och hava sin tjänst-

Vid sjukhus skall för dess behöriga skötande erforderlig personal finnas anställd. *Personalen* skall vara så talrik och hava sin tjänstgöring så

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

göring så ordnad, att nödig vila och ordnad, att nödig vila och ledighet ledighet kan beredas densamma. kan beredas densamma.

Sjukhus skall vara försett med den utrustning, som med hänsyn till dess ändamål kan anses av behovet påkallad.

Sjukstuga må ej vara försedd med mer än trettio vårdplatser; dock må med medicinalstyrelsens medgivande ytterligare intill tjugu vårdplatser inrättas. Tuberkulossjukstuga må ej hava mer än fyrtio vårdplatser.

Sjukhus, som har mer än tjugufyra vårdplatser, skall för vård av sådana personer, som må å sjukhuset mottagas och på grund av smittsam sjukdom eller av annan anledning icke utan olägenhet kunna vårdas å allmän sal, vara försett med nödigt antal för sjuka å sådan sal avsedda särskilda rum.

7 §.

Anläggning av sjukhus må ej påbörjas, förrän medicinalstyrelsen, efter inhämtande av byggnadsstyrelsens yttrande, godkänt såväl den för sjukhuset avsedda tomten som byggnadsritningar för anläggningen samt ritningar över uppvärmnings- och sanitärtekniska anordningar vid densamma.

Vad sålunda stadgats om anläggning av sjukhus skall i tillämpliga delar gälla i avseende å inrättande av sjukhus i byggnad, som tidigare uppförts för annat ändamål, så ock i fråga om avsevärd till- eller ombyggnad av förefintligt sjukhus.

8 §.

1. Sjukhus skall förvaltas av en direktion, vilken utses av den, som driver sjukhuset. Landsting äger besluta, att gemensam direktion skall finnas för flera sjukhus, för vilkas driftkostnad landstinget helt ansvarar.

2. Direktion skall bestå av minst fem eller, vad angår sjukstuga eller tuberkulossjukstuga, minst fyra för en tid av fyra kalenderår valda ledamöter, av vilka en bör vara läkare.

Direktion för sjukhus, för vars driftkostnad landsting helt ansvarar, utses av landstinget. *Av de ledamöter, som valts första gången efter direktionens inrättande, skall dock halva antalet eller, om antalet är udda, hälften av antalet, minskat med ett, efter lottning, som verkställes inför landstinget, avgå efter två år.* Erfordras fyllnadsval före valtidens utgång, skall sådant ske för den återstående delen av valtiden.

1. Sjukhus skall förvaltas av en direktion, vilken utses av den, som driver sjukhuset. Landsting äger besluta, att gemensam direktion skall finnas för flera sjukhus, för vilkas driftkostnad landstinget *i sista hand* helt ansvarar.

2. Direktion skall bestå av minst fem eller, vad angår sjukstuga eller tuberkulossjukstuga, minst fyra för en tid av fyra kalenderår valda ledamöter, av vilka en bör vara läkare.

Direktion för sjukhus, för vars driftkostnad landsting *i sista hand* helt ansvarar, utses av landstinget. Erfordras fyllnadsval före valtidsens utgång, skall sådant ske för den återstående delen av valtiden.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

För ledamöterna skall finnas lämpligt antal suppleanter, vilka utses i enahanda ordning och för samma tid som ledamöterna. Vid suppleantvalet skall bestämmas, i vilken ordning suppleanterna skola inkallas till tjänstgöring.

De år, då nyval av direktionsledamöter och suppleanter skall äga rum, har direktionen att i god tid göra anmälan därom hos vederbörande sjukhusberedning.

Befattningshavare vid sjukhus må ej vara ledamot av sjukhusets direktion eller suppleant för ledamot.

3. Beslutar landsting jämlikt 1 mom., att en för flera sjukhus gemensam direktion skall övertaga förvaltningen av sjukhus, för vilket särskild direktion finnes tillsatt, skall sistnämnda direktions uppdrag upphöra vid ingången av det år, från och med vilket den gemensamma direktionen skall träda i verksamhet beträffande sjukhuset.

4. Drives sjukhus gemensamt av landsting och annan och har ej för ändamålet särskild sammanslutning bildats, skall avtal träffas om antalet direktionsledamöter och suppleanter, som en var skall utse. *Ej må i sådant avtal antalet av de ledamöter eller suppleanter, som skola utses av landstinget, sättas lägre än två.* I fråga om *sistnämnda ledamöter och suppleanter* skall vad i 2 mom. stadgas i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

5. För nyinrättat sjukhus skall direktion utses i så god tid, att den må kunna jämväl före sjukhusets öppnande vidtaga på direktionen ankommande åtgärder.

6. Den i 2 § 2 mom. avsedde ansvarige läkaren eller, där flera sådana finnas, den av dem, som därtill av direktionen förordnas, är mellan direktionens sammanträden sjukhusets inför direktionen ansvarige styresman. Direktion må, där mer än en läkare, som ovan sagts, finnes anställd vid sjukhuset, när som helst återkalla styresmansförordnande och förordna annan av läkarna till styresman.

7. Konungen må beträffande visst sjukhus på framställning av den, som driver sjukhuset, meddela undantag från bestämmelserna i denna paragraf.

9 §.

Där ledamot av direktion eller någon, som enligt bestämmelser, vilka meddelats av Konungen, äger deltaga i direktions överläggningar eller vars enskilda rätt beröres av direktions beslut, förmenar, att direktionens beslut ej tillkommit i laga ordning, eller icke åtnöjes med sådant beslut i fråga rörande sjukvård, läkares tjänsteutövning, upprättande av förslag till underläkartjänst, vid sjukhuset anställd sjukvårdspersonals arbetsförhållanden eller,

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

därest entledigande av befattningshavare, som tillhör sagda personal, skall ankomma på direktionen, med beslut i sådant hänseende, må den missnöjde söka ändring i beslutet inom den tid och i den ordning, som föreskrivits för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut. Ändring skall sökas hos medicinalstyrelsen; dock att, där besvär grundas på att beslut angående förord till läkartjänst, som tillsättes av Konungen, ej i laga ordning tillkommit, ändring skall sökas omedelbart hos Konungen, för vilket ändamål besvären skola till medicinalstyrelsen ingivas.

10 §.

Finnes nödigt, att lasarett eller sanatorium uppdelas på två eller flera sjukavdelningar med särskilda för sjukvården ansvariga läkare eller att vid lasarett eller sanatorium ny avdelning med särskild för sjukvården ansvarig läkare inrättas, har den, som driver sjukhuset, att, efter det direktionen samt lasarett- eller sanatorieläkare, som redan må hava anställts, i ärendet avgivit yttrande, hos Konungen göra framställning i ämnet. Är fråga om delning av lasarett eller sanatorium eller av sjukavdelning, skall vederbörande läkare i sitt yttrande angiva, vilken avdelning han önskar behålla. Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning, då fråga uppstår att anställa särskild lasarett- eller sanatorieläkare med uppgift att verkställa undersökningar eller meddela sjukbehandling av speciell art utan att för ändamålet ny sjukavdelning inrättas.

I framställning, som ovan sagts, skall uppgift lämnas om storleken av de föreslagna sjukavdelningarna samt om avlöning och andra förmåner, vilka skola tillkomma innehavare av nyinrättad läkartjänst.

Vid sjukstuga eller tuberkulossjukstuga må sådan anordning, som avses i första stycket, icke äga rum.

11 §.

1. Lasarett- och sanatorieläkare utnämnas av Konungen.

Då sådan läkartjänst skall tillsättas, åligger det medicinalstyrelsen att, i den mån enligt vederbörligen meddelade bestämmelser behöriga sökande anmält sig, å förslag uppföra de tre i avseende å skicklighet och förtjänst främsta bland de sökande. Kan sökande inom det område, som tjänsten avser, åberopa framstående skicklighet, ådagalagd genom berömvärd tjänstgöring å sjukhus, grundlig utbildning eller väl vitsordat vetenskapligt forskningsarbete, skall särskild hänsyn därtill tagas.

Sedan förslag upprättats, äger sjukhusdirektionen att avgiva förord till förmån för någon av de å förslaget uppförda eller annan sökande, vilken av någon av dem, som inom medicinalstyrelsen deltagit i behandlingen av ärendet, ansetts böra erhålla förslagsrum.

2. Sjukstuguläkaren vid sjukstuga, beträffande vilken medicinalstyrelsen lämnat sådant medgivande, som i 6 § tredje stycket sägs, utnämnes av Konungen. I avseende å sådant tillsättande skall vad i 1 mom. stadgats lända till efterrättelse.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Annan sjukstuguläkare, så ock tuberkulossjukstuguläkare tillsättes av vederbörande direktion genom förordnande för viss tid eller tills vidare, i senare fallet med ömsesidig rätt till minst sex månaders uppsägningstid. Sådan läkartjänst må ej besättas med annan än den, som av medicinalstyrelsen funnits enligt vederbörligen meddelade bestämmelser till tjänsten behörig. I förordnande, som för viss tid meddelas sjukstuguläkare, skall intagas förbehåll därom, att därest beslut fattas om sådant utvidgande, att sjukstuguläkaren skall tillsättas enligt första stycket, eller om sjukstugans omändring till lasarett, sjukstuguläkaren skall vara pliktig att avgå sex månader efter uppsägning.

12 §.

Där sjukhusläkare, som avses i 2 § 2 mom., med sjukhusberedningens medgivande å sjukhuset anordnar mottagning för öppen sjukvård, äger beredningen bestämma, om och i vad mån läkaren skall lämna ersättning för användande av sjukhusets lokaler, instrument, förbandsartiklar och övriga hjälpmedel samt för biträde, som lämnas av den vid sjukhuset jämte läkaren anställda personalen.

Är läkare pliktig att vid mottagning, som ovan sägs, tillämpa särskilda regler angående mottagningstid och dylikt samt att, i den mån ej annat följer av stadgandena i 18 § 1 mom. första stycket, vid begäran om gottgörelse av de besökande icke överskrida en av medicinalstyrelsen bestämd taxa, skall sådan taxa på anmälan av sjukhusberedningen utfärdas av medicinalstyrelsen. Då taxas utfärdande påkallas, skall beredningen tillika till medicinalstyrelsen avlämna ett av beredningen och läkaren gemensamt uppgjort förslag därtill eller, om enighet mellan beredningen och läkaren ej kunnat vinnas, av beredningen och läkaren var för sig uppgjorda förslag; dock skall vad sålunda stadgats om förslag av läkaren icke tillämpas, om läkartjänsten är vakant. Där ej annat i vederbörlig ordning bestämts, skall taxan tillämpas från och med månaden näst efter den, då laga kraftägande beslut rörande taxans utfärdande föreligger. Väckes av be-

Är läkare pliktig att vid mottagning, som ovan sägs, tillämpa särskilda regler angående mottagningstid och dylikt samt att, i den mån ej annat följer av stadgandena i 19 § 1 mom. första stycket, vid begäran om gottgörelse av de besökande icke överskrida en av medicinalstyrelsen bestämd taxa, skall sådan taxa på anmälan av sjukhusberedningen utfärdas av medicinalstyrelsen. Då taxas utfärdande påkallas, skall beredningen tillika till medicinalstyrelsen avlämna ett av beredningen och läkaren gemensamt uppgjort förslag därtill eller, om enighet mellan beredningen och läkaren ej kunnat vinnas, av beredningen och läkaren var för sig uppgjorda förslag; dock skall vad sålunda stadgats om förslag av läkaren icke tillämpas, om läkartjänsten är vakant. Där ej annat i vederbörlig ordning bestämts, skall taxan tillämpas från och med månaden näst efter den, då laga kraftägande beslut rörande taxans utfärdande föreligger. Väckes av be-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

redningen eller läkaren förslag om redningen eller läkaren förslag om ändring i taxan, skall beredningen ändring i taxan, skall beredningen göra anmälan därom hos medicinalstyrelsen, och skall i avseende å genomförande av sådan ändring vad som är stadgat om taxas utfärdande i tillämpliga delar lända till efter rättelse.

Är läkaren icke underkastad sådan förpliktelse, som avses i andra stycket, men finnas bestämmelser i ämnet erforderliga, bör den, som driver sjukhuset, genom sjukhusberedningen och direktionen med läkaren träffa överenskommelse i ämnet. Dylik överenskommelse må träffas att gälla för läkarens tjänstetid eller för kortare tid eller, där uppsägningsrätt förbehållits, till dess den på grund av uppsägning upphör att äga giltighet.

13 §.

Vid lasarett eller sanatorium må jämte lasarett- eller sanatorieläkare underläkare anställas; dock må ny underläkartjänst ej inrättas utan Konungens medgivande. I ansökan om sådant medgivande skall uppgift lämnas om arbetets omfattning, de för tjänsten anslagna löneförmånerna och de villkor, som för deras åtnjutande ansetts böra uppställas.

Underläkare tillsättes av medicinalstyrelsen genom förordnande på viss tid, som ej utan Konungens medgivande må överstiga tre år. Innan styrelsen företager tillsättningsfrågan, skall direktionen, i den mån enligt vederbörligen meddelade bestämmelser behöriga sökande anmält sig, under iakttagande i tillämpliga delar av stadgandet i 11 § 1 mom. andra stycket och efter det skriftligt yttrande i ärendet avgivits av vederbörande lasarett- eller sanatorieläkare, å förslag uppföra tre av de sökande. Direktionen äger därjämte att för behörig sökande avgiva förord till tjänsten.

Underläkare tillsättes av medicinalstyrelsen genom förordnande på viss tid, som ej utan Konungens medgivande må överstiga tre år i sänder.

14 §.

Är å odelat lasarett eller å viss, under särskild lasarettsläkare ställd avdelning av lasarett mer än en underläkare anställd, må medicinalstyrelsen efter därom av vederbörande lasarettsläkare gjord, av direktionen till

Är å odelat lasarett eller å viss, under särskild lasarettsläkare ställd avdelning av lasarett mer än en underläkare anställd, må medicinalstyrelsen efter därom av vederbörande lasarettsläkare gjord, av sjukhusberedningen

(Kungl. Maj:ts förslag.)

styrkt framställning förordna en av underläkarna att, med bibehållande av sina åligganden som underläkare, i egenskap av bitfädande lasarettsläkare på eget ansvar handhava vården av de sjuka å visst eller vissa sjukrum.

Vad sålunda stadgats skall äga sanatorium.

(Utskottets förslag.)

och direktionen tillstyrkt framställning förordna en av underläkarna att, med bibehållande av sina åligganden som underläkare, i egenskap av biträdande lasarettsläkare på eget ansvar handhava vården av de sjuka å visst eller vissa sjukrum.

motsvarande tillämpning i avseende å

15 §.

Läkare och sjukvårdspersonal, som vunnit stadigvarande anställning, skola berättigas att årligen utan minskning av lönen erhålla semester under viss tid, vilken för läkare, som är ansvarig för sjukvård å vederbörande sjukhus, icke må bestämmas kortare än en månad.

För åtnjutande av lön må ej, såvitt angår läkare, som nyss sagts, utan Konungens tillstånd uppställas villkor, varigenom läkaren förhindras att utöva enskild praktik, som avser konsultation på annan läkares kallelse, mottagning för sjuka i läkares bostad eller behandling av sjuka i fall, där *annan läkare icke finnes att tillgå eller annan läkare med den för den sjukens behandling erforderliga specialutbildningen icke utan olägenhet eller omgång kan erhållas.*

Vid sjukhus anställda befattningshavare, vilka vunnit stadigvarande anställning, skola berättigas att årligen utan minskning av lönen erhålla semester under viss tid, vilken för läkare, som är ansvarig för sjukvård å vederbörande sjukhus, icke må bestämmas kortare än en månad.

För åtnjutande av lön må ej, såvitt angår läkare, som nyss sagts, utan Konungens tillstånd uppställas villkor, varigenom läkaren förhindras att utöva enskild praktik, som avser konsultation på annan läkares kallelse, mottagning för sjuka i läkares bostad eller behandling av sjuka i fall, där *den sjuke eljest icke skulle hava tillgång till läkare eller icke utan olägenhet eller omgång kunna erhålla läkare med den för den sjukens behandling erforderliga specialutbildningen.*

16 §.

1. Intagning å sjukhus må ej ske för annan vård än sådan, varför sjukhuset är inrättat; dock må å sjukhus, som är inrättat för allenast visst slag av vårdbehövande eller för allenast visst slag av behandling, intagning för annat i 1 § omförmält ändamål ske, där särskilt trängande omständigheter därtill föranleda.

Sjuk, vilken lider av sjukdom, som avses i 2 § 1 eller 6 mom. eller 24 § i epidemilagen, må icke, ändå att fråga är om vård, varför sjukhus är inrättat, där intagas, med mindre betryggande åtgärder mot smittans spridande vidtagas.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Intagning av den, som lider av kronisk kroppssjukdom eller av sinnessjukdom, må icke, ändå att fråga är om vård, som nyss sagts, äga rum, därest sjukdomen skulle medföra avsevärt obehag för andra sjuka.

Är sjukhus uppdelat på avdelningar med särskilda ansvariga läkare, skall vad ovan stadgats om sjukhus äga motsvarande tillämpning å sådan avdelning.

2. Jämte vad i 1 mom. stadgats skall beträffande intagning å sjukstugor och tuberkulossjukstugor gälla, att å sådant sjukhus ej utan särskilda skäl må intagas annan vårdbehövande än sådan, som med hänsyn till sjukstugans utrustning och sjukstuguläkarens utbildning lämpligen kan där behandlas. Person, som lider av könssjukdom i smittsamt skede, må intagas å sjukhus, som nu är sagt, endast om det kan ske utan olägenhet.

17 §.

För den, som är intagen å sjukhus, erlägges legosängsavgift efter de grunder och till det belopp, som fastställas av den, som driver sjukhuset.

18 §.

Se 19 §!

-

Oavsett bestämmelsen i 17 § skall beträffande beloppet av sådan ersättning för vård, som det jämlikt lagen om fattigvården eller lagen om samhällets barnavård åligger fattigvårdssamhälle eller kommun att vidkännas, gälla vad i *sagda* lagar finnes därom stadgat.

Personer, som vårdas för könssjukdom i smittsamt skede, skola oavsett bestämmelserna i nämnda *paragraf* njuta underhåll och övriga sjukhusförmåner kostnadsfritt, såvida de äro intagna å allmän sal eller å särskilt rum, *avsett för sjuka å sådan sal.*

18 §.

1. För sjukvård å lasarett eller sjukstuga ansvarig läkare må icke mottaga särskild ersättning för åtgärd, som står i omedelbart samband med intagning å eller utskrivning från sjukhuset, eller för undersökning, behandling eller skötsel av den, som vårdas å allmän sal eller å särskilt rum, avsett för sjuka å sådan sal. *Är mera omfattande la-*

19 §.

1. För sjukvård å lasarett eller sjukstuga ansvarig läkare må icke mottaga särskild ersättning för åtgärd, som står i omedelbart samband med intagning å eller utskrivning från sjukhuset, eller för undersökning, behandling eller skötsel av den, som vårdas å allmän sal eller å särskilt rum, avsett för sjuka å sådan sal.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

boratorieundersökning nödvändig för bedömande av frågan, huruvida inträdes-sökande, som icke av annan läkare inremitterats till sjukhuset, behöver där intagas, må dock, där ej läkaren annorledes förbundit sig, särskild ersättning för dylik undersökning mottagas. Sådan ersättning må icke överstiga vad som bestämts i en för samtliga sjukhus av ifrågavarande slag gemensam taxa, som utfärdas av medicinalstyrelsen, och må icke utgå i andra fall än som angivas i taxan.

För undersökning, behandling eller skötsel av person, vilken vårdas å halv-enskilt eller enskilt rum, må läkare, som avses i första stycket, påfordra särskild, med hänsyn till vårdens art och den vårdades ekonomiska förhållanden skälig ersättning. Ersättning, vilken av sådan anledning utgår, må ej överskrida vad som upptagits i en för sjukhuset gällande taxa, vilken utfärdas av medicinalstyrelsen. Har läkaren förbundit sig att ombesörja vården utan särskild ersättning eller eljest på villkor, som äro för den betalningsskyldige förmånligare, skall det lända till efterrättelse.

Innan medicinalstyrelsen utfärdar taxa, som avses i andra stycket, har styrelsen att därtill upprätta förslag, varöver tillfälle skall lämnas sjukhusberedningen att efter vederbörande läkares hörande avgiva yttrande. Taxa må ej utan synnerliga skäl göras olika för sjukhus, som drivas av samma lands-ting.

Förklarar den, som är betalningsskyldig för vård å enskilt eller halv-enskilt rum, sig anse fordrad ersättning oskälig, må det belopp, som han på sådan grund icke vill erlægga, ej ut-

(Utskottets förslag.)

I den mån ej mellan den, som driver sjukhuset, och läkare, som avses i första stycket, överenskommits, att läkaren ej heller må mottaga särskild ersättning för vård av person, som intagits å halv-enskilt eller enskilt rum, må läkaren för undersökning, behandling eller skötsel av sådan person mottaga frivilligt tillhjuden ersättning; dock må i intet fall ersättning för dylik åtgärd begäras.

Det åligger medicinalstyrelsen att till ledning för den, som vill erlægga ersättning, varom i andra stycket förmäles, utfärda en för sjukhuset avsedd taxa.

Angående upprättande och ikraftträdande av samt ändring i sådan taxa skall vad i 12 § stadgas rörande där omförd taxa i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

2. För sjukvård å tuberkulossjukvårdsanstalt ansvarig läkare må icke mottaga särskild ersättning för åtgärd, som avses i 1 mom. första eller andra stycket.

3. Annan å sjukhus anställd personal än läkare, som ovan sagts, må icke fordra ersättning i någon form för behandling eller skötsel av där intagen person.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

krävas i vidare mån än medicinalstyrelsen godkänt detsamma. Mot medicinalstyrelsens beslut i sådant ärende må talan ej föras.

Angående ikraftträdande av taxa, som avses i detta moment, skall vad i 12 § stadgats rörande där omfördäld taxa äga motsvarande tillämpning.

2. För sjukvård å tuberkulossjukvårdsanstalt ansvarig läkare må icke mottaga särskild ersättning för åtgärd, som avses i 1 mom. första eller andra stycket.

3. Annan å sjukhus anställd personal än läkare, som ovan sagts, må icke fordra ersättning i någon form för behandling eller skötsel av där intagen person.

19 §.

Oavsett bestämmelserna i 17 och 18 §§ skall beträffande beloppet av sådan ersättning för vård, som det jämlikt lagen om fattigvården eller lagen om samhällets barnavård åligger fattigvårdssamhälle eller kommun att vidkännas, gälla vad i nämnda lagar finnes därom stadgat.

Personer, som vårdas för könssjukdom i smittsamt skede, skola oavsett bestämmelserna i nämnda paragrafer njuta underhåll och övriga sjukhusförmåner kostnadsfritt, såvida de äro intagna å allmän sal eller å sådant särskilt rum, som i 6 § sista stycket sägs.

Se 18 §!

20 §.

Konungen äger att beträffande sjukhus meddela bestämmelser

- 1) om inspektion;
- 2) om direktions verksamhet;

Konungen äger att beträffande sjukhus meddela bestämmelser

- 1) om inspektion;
- 2) om direktions verksamhet;

(Kungl. Maj:ts förslag.)

3) om tillsättande och entledigande av andra befattningshavare än ansvariga läkare och underläkare;

4) om ledighet för befattningshavare och tillfälligt uppehållande av befattning;

5) om befattningshavarnas åligganden; samt

6) om de handlingar, som skola avlämnas vid intagning, och om den ordning, vari sådan skall ske.

(Utskottets förslag.)

3) om upprättande av förslag till underläkartjänst;

4) om tillsättande och entledigande av andra befattningshavare än ansvariga läkare och underläkare;

5) om ledighet för befattningshavare och tillfälligt uppehållande av befattning;

6) om befattningshavarnas åligganden; samt

7) om de handlingar, som skola avlämnas vid intagning, och om den ordning, vari sådan skall ske.

Övergångsbestämmelser.

21 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1929.

Genom denna lag upphäves vad i lasaretsstadgan den 18 oktober 1901 (nr 83), sjukstugestadgan den 18 oktober 1901 (nr 84), tuberkulossjukhusstadgan den 17 december 1915 (nr 613) och tuberkulossjukstugustadgan den 17 december 1915 (nr 614) eller eljest i lag eller författning finnes stadgat, som strider mot denna lag.

22 §.

Jämväl efter lagens ikraftträdande skall, i den mån ej Konungen annorledes förordnar, inom varje landstingsområde, så ock i stad, som ej deltagar i landsting, finnas särskild av landstinget eller staden driven upptagningsanstalt för sinnessjuka eller ock vid något av landstinget eller staden drivet sjukhus vara anordnad avdelning för tillfällig vård av sådana sjuka. Å sådan sjukvårdsinrättning skola bestämmelserna i denna lag i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Till ansvarig läkare vid anstalt eller avdelning, som ovan sagts, må direktionen för viss tid antaga legitimerad läkare, vilken av medicinalstyrelsen förklarats därtill kompetent.

23 §.

1. Bestämmelserna i 6 § sista stycket skola icke äga tillämpning i avseende å sjukhus, som inrättats före den 1 januari 1929.

2. Taxa, som i 12 § sägs, må utfärdas redan före den 1 januari 1929.

De taxor, som avses i 18 §, skola   *Taxa, som avses i 19 §, skall* av medicinalstyrelsen utfärdas i god tid före sagda dag.

I den mån det erfordras för nu omförmälda taxors utfärdande skola bestämmelserna i 3 och 4 §§ genast träda i tillämpning.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

24 §.

De särskilda, mot denna lag stridande bestämmelser, som före den 1 januari 1929 blivit av Konungen eller med Konungens bemyndigande utfärdade för vissa sjukhus, så ock bemyndigande, som nyss sagts, skola fortfarande vara gällande, och må beträffande de ämnen, som nämnda bestämmelser avse, i hittills gällande ordning för sagda sjukhus meddelas de föreskrifter, som må finnas lämpliga, Konungen obetaget att återkalla eller inskränka meddelat bemyndigande.

25 §.

Å sjukstuga, som den 1 januari 1929 har större antal vårdplatser än som jämlikt 6 § tredje stycket är utan särskilt medgivande tillåtet, må intill den 1 januari 1930 utan sådant medgivande det förstnämnda dag förefintliga platsantalet bibehållas.

Lämnas medgivande, som i 6 § tredje stycket sägs, beträffande sjukstuga, varom i första stycket av denna paragraf förmäles, och är sjukstuguläkaren förordnad för viss tid och i följd därav icke pliktig att avgå vid den tidpunkt, från vilken medgivandet skall lända till efterrättelse, må med tillämpningen av 11 § 2 mom. första stycket anstå, till dess den tid, för vilken läkaren förordnats, gått till ända.

26 §.

Vad i allmän författning finnes stadgat om tuberkulossjukhus, som drives av landsting eller kommun, skall efter denna lags ikraftträdande tillämpas å sanatorium.

27 §.

Lasarett-, sjukstugu- eller tuberkulos-sjukstuguläkare, som den 1 januari 1929 är ledamot av vederbörande direktion, må kvarstå i sagda befattning, till dess den tid, för vilken han blivit vald, gått till ända.

Vid sjukhus anställd befattningshavare, som på grund av val eller bestämmelse, vilken upphävts genom denna lag, den 1 januari 1929 är ledamot av sjukhusets direktion, må kvarstå i direktionen till och med utgången av år 1929.

Sanatorieläkare, som enligt hittills gällande bestämmelser nämnda dag är ledamot av vederbörande direktion, är icke pliktig att avgå från befattningen förrän med utgången av det år, då nästa gång nyval av direktionsledamöter skall äga rum.

Den, som eljest å nämnda dag på grund av val är ledamot av sjukhusdirektion, är, ändå att valet avser längre tid, pliktig att avgå från sin befattning med utgången av år 1929.

Vad i första stycket stadgas skall tillämpas jämväl å annan vid sjukhus anställd befattningshavare än ovan nämnts.

28 §.

Har sjukstuguläkare före den 1 januari 1929 antagits på förordnande tills vidare, skall vad i 11 § 2 mom. stadgats om uppsägningstid icke tillämpas.

B) att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att vid utfärdandet av stadga angående lasarett, sjukstugor och tuberkulossjukvårdsanstalter (sjukhusstadga) hänsyn måtte tagas till vad i utskottets betänkande anförts rörande det vid propositionen fogade utkastet till sådan stadga; samt

C) att de i anledning av förevarande proposition väckta motionerna, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 10 maj 1928.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Westman*, *Österström*, greve *Spens*, *Sigfrid Hansson*, *Sundberg*, *Berglund**, *Petrén* och *Stenberg*;
från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Öberg**, *Hage*, *Magnusson* i Skövde, *Holmström* i Stockholm, *Andersson* i Rasjön, *Gardell* i Gans och *Hedvall*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer

1) av herrar *Magnusson* i Kalmar, *Hage*, *Holmström* i Stockholm och *Hedvall*, vilka reserverat sig mot vissa delar av motiveringen samt dessutom ansett, att utskottet under hänvisning till den i motionen II:449 anförda motiveringen borde ha beträffande 6 och 8 §§ föreslagit följande ändringar i Kungl. Maj:ts förslag, nämligen

att 6 § första stycket skulle erhålla följande lydelse: Vid sjukhus skall — — — kan beredas densamma, och bör tjänstgöringen och arbetet ordnas så att man, så långt möjligt är, undviker att överskrida en genomsnittlig arbetstid av 8 timmar per dag.

samt att ur 8 § andra stycket satsen: »av vilka en bör vara läkare» måtte borttagas.

Reservanterna anse också, att utskottet borde ha vid behandlingen av propositionen föreslagit sådana ändringar i densamma, att man därigenom kunnat tillmötesgå ett i motion framställt yrkande om att lagen och sjukhusstadgan måtte kompletteras och utformas på sådant sätt, att ett likartat rättsskydd samt lika rätt att till högre myndighet (eventuellt förvaltningsutskott eller annan styrelse) hänskjuta det slutliga avgörandet av frågor rörande antagande och avskedande beredes såväl *ekonomipersonal* (inklusive *syslömän*) som *sjukvårdspersonal*.

Ifrågavarande yrkande riktar sig mot den olikhet, som enligt propositionen föreligger i fråga om sjukvårdspersonalens och ekonomipersonalens klagorätt. Enligt förevarande paragraf, jämförd med 39 § i stadgeutkastet, kan klagan över entledigande av sjukvårdspersonal föras hos medicinalstyrelsen och Kungl. Maj:t, under det att rätt att klaga över direktionens beslut att entlediga syssloman eller till kontors- eller ekonomipersonalen hörande befattningshavare enligt förevarande paragraf, jämförd med 30 och 41 §§ i stadgeutkastet, icke medgivits, vilket torde innebära, att nämnda ekonomipersonal saknar såväl klagorätt som förhandlingsrätt.

Det finnes enligt reservanternas mening ingen anledning att på detta sätt åstadkomma olika bestämmelser för olika slag av personal, då det ena slaget är lika nödvändigt för drivande av ett sjukhus som det andra.

Hela denna fråga om besvärsrätten har emellertid, som här ovan antytts, ett visst sammanhang med kravet på förhandlingsrätt för personalen, vilket krav i motion II: 449 framförts under 8 § i lagen. Med hänsyn härtill anse reservanterna, att utskottet borde ha hemställt,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda huruvida, eventuellt genom lag, må stadgas, att sjukhuspersonal genom förhandlingsordning eller på annat sätt må få en fastslagen rätt att få frågor om anställning, avskedande och avlöning upptagna till prövning och behandling.

2) av herrar *Magnusson* i Kalmar, *Öberg* och *Andersson* i Rasjön, vilka ansett,

att i fråga om 18 och 19 §§ utskottets motivering bort hava följande lydelse:

18 och 19 §§.

I den — — — — — ersättningsfrågan.

Det — — — — — sjukhus.

Utskottet — — — — — sådan. Enligt vad som inhämtats är praxis i förevarande hänseende skiftande. Å ena sidan torde förekomma fall, där lasaretsläkaren erhåller en icke obetydlig del av sina inkomster genom frivilliga avgifter från patienterna, under det att å andra sidan på vissa orter ersättningar i nu åsyftad form aldrig eller blott undantagsvis förekomma. När i propositionen föreslagits en uttrycklig rätt för läkaren ej blott att mottaga utan jämväl att fordra ersättning av patienter å enskilda och halvenskilda rum å lasarett och sjukstugor, kommer detta onekligen att medföra en utvidgning av systemet i jämförelse med rådande förhållanden.

I den av herr *Brännberg* m. fl. väckta motionen, II: 488, har yrkats generellt förbud för ansvarig läkare såväl att fordra som att mottaga någon ersättning av sjukhusets patienter. I motionerna I: 264 av herr *H. Andersson* samt II: 439 av herr *Lindberg* har föreslagits, att läkare skulle åga rätt att

Motioner.
Utskottet.

fordra ersättning av patienter å enskilda och halvenskilda rum, endast där han av sjukvårdsanstaltens ägare erhållit uttrycklig rätt därtill.

Medicinalstyrelsen har i här omhandlade fråga bl. a. anfört, att det vore ur alla synpunkter riktigast, att ingen å lasarett intagen patient får avfordras någon betalning utöver legosängsavgiften, varför nu gällande bestämmelser borde bibehållas och naturligtvis även efterlevas. Med bibehållande av nuvarande bestämmelser angående förbud för lasarettsläkare att avfordra patienterna å enskilt och halvenskilt rum särskilt läkararvode borde följa en rätt allmän löneförhöjning för lasarettsläkarna. Då det emellertid kunde antagas, att landstingen under en avsevärd tid framåt ej skulle vara hågade att i erforderlig grad höja lasarettsläkarnas löneförmåner, måste medicinalstyrelsen i huvudsak biträda de sakkunnigas förslag i berörda avseende, dock under den bestämda förutsättningen, att det föreslagna systemet med särskilt läkararvode från vissa patienter å lasaretten endast vore en tillfällig anordning, som snarast möjligt åter borde försvinna. Så snart ett landsting nöjaktigt reglerat lasarettsläkarnas löner, borde stadgans bestämmelser i denna punkt utan vidare omgång upphävas beträffande samtliga lasarett inom landstingsområdet. I fråga om sanatorieläkarna förordar styrelsen ett bibehållande av nuvarande ersättningsregler.

Svenska landstingsförbundet, som uttalar tvekan rörande möjligheterna att nu komma fram till en tillfredsställande reglering av förhållandena på hithörande område, anför i principfrågan bland annat:

»Mindre lätt är det däremot att förlika sig med de särskilda arvodesbestämmelserna för patienter å halvenskilt och enskilt rum. Det måste nämligen till en början under alla förhållanden te sig mindre tilltalande, att i tider, då man på andra områden så vitt möjligt söker avveckla sportelsystem, på förevarande område införa lagbestämmelser om ett sådant, även om man å andra sidan kan säga, att ett av lag eller förordning reglerat sportelsystem är bättre än ett helt och hållet oreglerat. För var och en, som icke är vän av sportelsystem men som samtidigt icke genom en oproportionerlig nedskärning av lasarettsläkarens inkomster vill riskera en sänkning av denna läkarkårs höga standard, måste den enda naturliga och fullt riktiga lösningen av denna fråga innebära förbud mot all extra ersättning åt läkaren samtidigt med en kraftig höjning av hans från landstinget utgående löneförmåner, varvid landstinget åtminstone delvis kunde få sina höjda utgifter ersatta genom en allmän höjning av legosängsavgifterna för patienter å enskilt rum. Av allt att döma torde jämväl de sakkunniga haft de största sympatierna för en dylik lösning.»

Utskottet, som ansluter sig till de synpunkter, som anförts i motionen II: 448, har icke kunnat godtaga den i propositionen föreslagna anordningen. Det synes uppenbart, att sagda anordning icke kommer att leda till det av medicinalstyrelsen uttalade önskemålet, att systemet med särskilt läkararvode från vissa patienter snarast möjligt borde försvinna, utan i stället medföra, att systemet ytterligare utvidgas och befästs. Utskottet finner sig i stället böra förorda, att som huvudprincip i lagen infördes förbud för de ansvariga sjukhusläkarna att mottaga särskilda honorar och att alltså i detta hänseende likställighet åvägbringas emellan patienter å enskilda rum

och å allmän sal. Givetvis förutsätter en dylik anordning en höjning av läkarnes löner, men landstingen torde icke vara obenägna att så långt skäligt är lämna sin medverkan härtill.

Då det emellertid kan tänkas att för vissa sjukhus, exempelvis de i samband med läkarutbildningen anordnade klinikerna eller de större stockholmssjukhusen praktiska skäl i något fall kunna tala för ett system liknande det i propositionen föreslagna, har utskottet genom införande av dispensmöjlighet velat hålla en utväg öppen härtill.

Det torde vara självfallet, att de läkare, som vid lagens ikraftträdande inneha tjänst som ansvariga läkare vid sjukhus, icke annat än efter överenskommelse med sjukhusets ägare kunna förbjudas mottaga frivilligt tillbjuden ersättning av enskilda rumspatienter, och för att klargöra detta bör en särskild paragraf fogas till övergångsbestämmelserna.

I fråga om sättet — — — — — medicinalstyrelsen.

Vid taxans utformande — — — — — enskilt rum.

Vad härefter — — — — — propositionen.

Ett godtagande av vad här förordats föranleder viss jämkning i 19 §.

att 12, 18, 19 och 23 §§ i utskottets förslag bort avfattas på följande sätt:

12 §.

(= propositionen).

18 §.

1. Vid sjukhus anställd läkare må ej, i den mån ej annat följer av 3 mom. i denna paragraf, mottaga särskild ersättning för åtgärd, som står i omedelbart samband med intagning å eller utskrivning från sjukhuset eller för undersökning, behandling eller skötsel av den, som vårdas å sjukhuset.

2. Annan å sjukhus anställd personal än läkare må icke fordra ersättning i någon form för behandling eller skötsel av där intagen person.

3. På ansökan av den, som driver sjukhus, äger Konungen att, där särskilda skäl därtill föranleda, medgiva, att för sjukvård å sjukhuset ansvarig läkare må för undersökning, behandling eller skötsel av person, vilken vårdas å halvenskilt eller enskilt rum, påfordra särskild, med hänsyn till vårdens art och den vårdades ekonomiska förhållanden skälig ersättning. Ersättning, vilken av sådan anledning utgår, må ej överskrida vad som upptagits i en för sjukhuset gällande taxa, vilken utfärdas av medicinalstyrelsen. Angående upprättande och ikraftträdande av samt ändring i sådan taxa skall vad i 12 § stadgas rörande där omfördämd taxa i tillämpliga delar lända till efter rättelse.

Förklarar den, som är betalningsskyldig för vård å halvenskilt eller enskilt rum, sig anse fordrad ersättning oskälig, må det belopp, som han på sådan grund icke vill erlægga, ej utkrävas i vidare mån än medicinalstyrelsen godkänt detsamma. Mot medicinalstyrelsens beslut i sådant ärende må talan ej föras.

19 §.

Oavsett bestämmelserna i 17 och 18 §§ skall beträffande beloppet av sådan ersättning för vård, som det jämlikt lagen om fattigvården eller lagen om samhällets barnavård åligger fattigvårdssamhälle eller kommun att vidkännas, gälla vad i sagda lagar finnes därom stadgat.

Personer, som vårdas för könssjukdom i smittsamt skede, skola oavsett bestämmelserna i nämnda paragrafer njuta underhåll och övriga sjukhusförmåner kostnadsfritt, såvida de äro intagna å allmän sal eller å särskilt rum, avsett för sjuka å sådan sal.

23 §.

1. Bestämmelserna i 6 § sista stycket skola icke äga tillämpning i avseende å sjukhus, som inrättats före den 1 januari 1929.

2. Taxa, som i 12 § sägs, må utfärdas redan före den 1 januari 1929.

Taxa, som avses i 18 §, skall, där det påkallas, av medicinalstyrelsen utfärdas i god tid före sagda dag.

I den mån det erfordras för nu omförmälda taxors utfärdande skola bestämmelserna i 3 och 4 §§ genast träda i tillämpning.

samt att till utskottets förslag bort fogas en ny paragraf av följande lydelse:

29 §.

I fråga om läkare, som den 1 januari 1929 är ansvarig för sjukvård å sjukhus, skola bestämmelserna i 18 § 1 mom., där ej annat avtalas, äga tillämplighet allenast beträffande åtgärd, som står i omedelbart samband med intagning å eller utskrivning från sjukhuset eller avser undersökning, behandling eller skötsel av den, som vårdas å allmän sal eller å särskilt rum, avsett för sjuka å sådan sal. I övrigt skall i fråga om läkare, som nyss sagts, gälla, att han, i den mån ej annorlunda överenskommes mellan läkaren och sjukhusberedningen, må mottaga frivilligt tillbjuden ersättning för undersökning, behandling eller skötsel av den, som vårdas å halvenskilt eller enskilt rum; dock må i intet fall ersättning för dylik åtgärd begäras.

3) av herr *Magnusson* i Skövde, som anført följande:

»Frågan om extra ersättning till läkarna från patienter, som vårdas å enskilda eller halvenskilda rum, är synnerligen svårlöst. Även om man sympatiserar med tanken på generell förbud för mottagande av sådan ersättning, lär man ej kunna förneka, att en sådan åtgärd är vanskelig att genomföra och kan leda till en del ej önskvärda konsekvenser. Utskottets förslag med en rådgivande taxa, som får överskridas, synes mig däremot endast innebära ett lagfästade av nu rådande osympatiska förhållanden. Av dessa skäl har jag funnit av Kungl. Maj:t föreslagna åtgärd med en bestämd taxa innebära den säkraste och under förhandenvarande förhållanden lämpligaste lösningen.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag,

att nedanstående paragrafer i lagen om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus måtte erhålla följande lydelse:

12 §.

(= propositionen).

18 §.

1. För sjukvård å lasarett eller sjukstuga ansvarig läkare må icke mottaga särskild ersättning för åtgärd, som står i omedelbart samband med intagning å eller utskrivning från sjukhuset, eller för undersökning, behandling eller skötsel av den, som vårdas å allmän sal eller å särskilt rum, avsett för sjuka å sådan sal.

För undersökning, behandling eller skötsel av person, vilken vårdas å halvenskilt eller enskilt rum, må läkare, som avses i första stycket, påfordra särskild, med hänsyn till vårdens art och den vårdades ekonomiska förhållanden skälig ersättning. Ersättning, vilken av sådan anledning utgår, må ej överskrida vad som upptagits i en för sjukhuset gällande taxa, vilken utfärdas av medicinalstyrelsen. Har läkaren förbundit sig att ombesörja vården utan särskild ersättning eller eljest på villkor, som äro för den betalningsskyldige förmånligare, skall det lända till efterrättelse.

Innan medicinalstyrelsen utfärdar taxa, som avses i andra stycket, har styrelsen att därtill upprätta förslag, varöfver tillfälle skall lämnas sjukhusberedningen att efter vederbörande läkares hörande avgiva yttrande. Taxa må ej utan synnerliga skäl göras olika för sjukhus, som drivas av samma landsting.

Förklarar den, som är betalningsskyldig för vård å enskilt eller halvenskilt rum, sig anse fordrad ersättning oskälig, må det belopp, som han på sådan grund icke ville erlægga, ej utkrävas i vidare mån än medicinalstyrelsen godkänt detsamma. Mot medicinalstyrelsens beslut i sådant ärende må talan ej föras.

Angående ikraftträdande av taxa, som avses i detta moment, skall vad i 12 § stadgats rörande där omfördäld taxa äga motsvarande tillämpning.

2. För sjukvård å tuberkulossjukvårdsanstalt ansvarig läkare må icke mottaga särskild ersättning för åtgärd, som avses i 1 mom. första eller andra stycket.

3. Annan å sjukhus anställd personal än läkare, som ovan sagts, må icke fordra ersättning i någon form för behandling eller skötsel av där intagen person.

19 §.

Oavsett bestämmelserna i 17 och 18 §§ skall beträffande beloppet av sådan ersättning för vård, som det jämlikt lagen om fattigvården eller lagen om samhällets barnavård åligger fattigvårdssamhälle eller kommun att vidkännas, gälla vad i sagda lagar finnes därom stadgat.

Personer, som vårdas för könssjukdom i smittsamt skede, skola oavsett bestämmelserna i nämnda paragrafer njuta underhåll och övriga sjukhusförmåner kostnadsfritt, såvida de äro intagna å allmän sal eller å särskilt rum, avsett för sjuka å sådan sal.

23 §.

1. Bestämmelserna i 6 § sista stycket skola icke äga tillämpning i avseende å sjukhus, som inrättats före den 1 januari 1929.

2. Taxa, som i 12 § sägs, må utfärdas redan före den 1 januari 1929.

Taxa, som avses i 18 §, skall av medicinalstyrelsen utfärdas i god tid före sagda dag.

I den mån det erfordras för nu omförmälda taxors utfärdande skola bestämmelserna i 3 och 4 §§ genast träda i tillämpning.»

4) av herr *Hage*, som ansett, att utskottet bort ifråga om 3 och 38 §§ i *utkastet till stadgan* på ett mera tillmötesgående sätt ha behandlat det yrkande, som rörande nämnda paragrafer göres i motion II: 449. Till stöd härför anföres följande:

I nämnda paragrafer finnes en bestämmelse om anställande av prästman vid lasarett. Den prästman, som på grund av denna bestämmelse anställs, blir alltid en *statskyrko*präst. Detta förhållande har en eller annan gång diskussionsvis påtalats, då man gjort gällande, att det vore rimligt, att bestämmelserna om anställande av prästman vore så utformade, att varje trosbekännare bland patienterna kunde, så långt det vore möjligt, beredas tillfälle att anlita prästman, tillhörande den religions- eller sektbildning, som han själv önskade, samt att icke-statskyrkopräst erhöles samma rätt att hålla predikan inom sjukhus' område som statskyrkopräst.

Då en sådan uppfattning väl överensstämmer med religionsfrihetens princip, anser reservanten, att utskottet vid avgivande av sitt yttrande om ovan nämnda stadga borde ha uttalat sig för

att Kungl. Maj:t måtte överväga, om ej 3 och 38 §§ i stadgan kunde så utformas, att landsting finge möjlighet att giva anslaget till prästmans anställande vid lasarett i den form, att hela eller någon del av anslaget finge utgå till prästmän, tillhörande olika trossamfund, vilka tillkallades på begäran av patient eller som anlätades för gudstjänsts hållande m. m.